

Konvergenční program České republiky

listopad 2007

Obsah:

Úvod.....	5
1 Hospodářská politika.....	6
1.1 Fiskální politika.....	6
1.2 Měnová politika.....	6
1.3 Strukturální politiky	7
2 Makroekonomický scénář	9
2.1 Světová ekonomika a technické předpoklady	9
2.2 Aktuální makroekonomický vývoj	10
2.3 Střednědobý scénář	11
2.4 Vztahy k zahraničí a sektorové bilance	16
2.5 Růstové implikace strukturálních reforem	17
3 Hospodaření vládního sektoru – deficit a dluh.....	18
3.1 Vládní strategie a střednědobé fiskální cíle.....	18
3.2 Současný vývoj veřejných financí.....	18
3.3 Střednědobý fiskální výhled.....	19
3.4 Strukturální saldo a charakter fiskální politiky	20
3.5 Vývoj vládního dluhu.....	21
3.6 Rozpočtové dopady významných reforem.....	22
4 Porovnání s předchozím Konvergenčním programem a analýza citlivosti.....	24
4.1 Porovnání s předchozím makroekonomickým scénářem.....	24
4.2 Porovnání s fiskálním rámcem předchozího Konvergenčního programu.....	25
4.3 Analýza citlivosti.....	26
5 Kvalita veřejných financí – příjmy a výdaje	30
5.1 Vládní strategie	30
5.2 Příjmy vládního sektoru	30
5.3 Výdaje vládního sektoru.....	32
6 Udržitelnost veřejných financí	38
6.1 Vládní strategie	38
6.2 Fiskální důsledky stárnutí populace – dlouhodobá projekce	39
7 Změny institucionálního rámce pro realizaci fiskální politiky.....	42
7.1 Změny rozpočtové legislativy	42
7.2 Ukončení činnosti České konsolidační agentury	43
7.3 Zjednodušení systému daňové správy.....	43
8 Přílohy	45
8.1 Tabulková příloha	45

Seznam tabulek:

Tabulka 2.1: Předpoklady o vývoji vnějšího prostředí	9
Tabulka 2.2: Ekonomický růst	13
Tabulka 2.3: Ceny zboží a služeb.....	13
Tabulka 2.4: Zaměstnanost a mzdy	15
Tabulka 2.5: Čisté půjčky / výpůjčky.....	16
Tabulka 3.1: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů	19
Tabulka 3.2: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů	20
Tabulka 3.3: Strukturální saldo	21
Tabulka 3.4: Vládní dluh podle subsektorů	21
Tabulka 3.5: Vývoj vládního dluhu a související ukazatele.....	22
Tabulka 3.6: Bilance dopadů rozpočtových opatření.....	23
Tabulka 4.1: Předpoklady scénáře	24
Tabulka 4.2: Změna indikátorů makroekonomického scénáře	25
Tabulka 4.3: Srovnání s předchozím Konvergenčním programem.....	25
Tabulka 4.4: Scénáře vývoje exogenních proměnných.....	26
Tabulka 4.5: Makroekonomické dopady optimistického scénáře	26
Tabulka 4.6: Makroekonomické dopady pesimistického scénáře.....	28
Tabulka 5.1: Příjmy vládního sektoru	31
Tabulka 5.2: Dopady daňových změn na příjmy vládního sektoru.....	32
Tabulka 5.3: Výdaje vládního sektoru	34
Tabulka 5.4: Dopady změn sociálních zákonů.....	36
Tabulka 5.5: Výdaje sektoru vládních institucí podle funkcí.....	36
Tabulka 6.1: Makroekonomické předpoklady projekcí	40
Tabulka 6.2: Dlouhodobá projekce příjmů a výdajů vládního sektoru	40
Tabulka 6.3: Rozsah nutné fiskální konsolidace	41
Tabulka 7.1: Převody z a do rezervních fondů.....	43
Tabulka 8.1: Ekonomický růst	45
Tabulka 8.2: Cenový vývoj	45
Tabulka 8.3: Vývoj trhu práce.....	45
Tabulka 8.4: Rozklad změny čisté finanční pozice.....	46
Tabulka 8.5: Vývoj rozpočtu vládního sektoru	46
Tabulka 8.6: Vývoj dluhu vládního sektoru	47
Tabulka 8.7: Cyklický vývoj	47
Tabulka 8.8: Odchylky od předchozí verze	48
Tabulka 8.9: Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí	48
Tabulka 8.10: Základní předpoklady	49

Seznam grafů:

Graf 2.1: Reálný HDP	Graf 2.2: Míra inflace (HICP)	10
Graf 2.3: Zaměstnanost	Graf 2.4: Běžný účet / HDP	11
Graf 2.5: Produkční mezera	Graf 2.6: Růst potenciálního produktu	11
Graf 2.7: Rozklad růstu HDP	Graf 2.8: HDP na obyvatele	12
Graf 2.9: HICP	Graf 2.10: Deflátor HDP a směnné relace.....	14
Graf 2.11: Míra zaměstnanosti a aktivity	Graf 2.12: Míra nezaměstnanosti	15
Graf 5.1: Vládní výdaje podle funkcí.....		37
Graf 6.1: Projekce výdajů.....	Graf 6.2: Primární deficit a dluh	41

Úvod

Česká republika (ČR) předkládá v rámci evropského mnohostranného dohledu a koordinace fiskálních politik pravidelnou aktualizaci Konvergenčního programu (KP). Minulý KP, předložený v březnu 2007, byl postaven na státním rozpočtu na rok 2007 připraveném předešlými vládami a schváleném Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR (PS PČR) v prosinci 2006. O věcných záměrech současné vlády vyplývajících z jejího Programového prohlášení pouze stručně informovala poslední část KP.

Nová vláda tvořená koalicí ODS, KDU-ČSL a Strany zelených získala důvěru Parlamentu ČR až v lednu 2007 a zdělila rozpočet zakládající pro rok 2007 fiskální expanzi. Vláda má vzhledem k povolebnímu rozložení sil v PS PČR omezený politický mandát (koalice i opozice získaly 100 křesel), a proto nemůže jednat bez podpory od zástupců opozičních politických stran. I proto vláda rozpočet na rok 2007 akceptovala, současně však vyjádřila odhodlání fiskální expanzi zastavit a vrátit veřejné finance k původní trajektorii poklesu deficitu.

Ekonomické hodnocení předchozího KP obsahovalo následující doporučení: (i) zastavit zhoršování se rozpočtové disciplíny již v roce 2007 a odstranit nadměrný deficit věrohodným a udržitelným způsobem nejpozději do roku 2008, (ii) revidovat výdajovou skladbu s cílem snížit podíl mandatorních výdajů, a (iii) s ohledem na zvyšující se výdaje související se stárnutím populace zlepšit dlouhodobou udržitelnost veřejných financí implementací potřebných reforem v oblasti důchodového systému a zdravotnictví.

Návrh státního rozpočtu na rok 2008 a návrh střednědobého rozpočtového výhledu na roky 2009 a 2010 respektují stanovený termín pro odstranění nadměrného deficitu a reagují na výše uvedená doporučení. Zásadní krok představuje přijetí zákona o stabilizaci veřejných financí¹ zastřešujícího úpravy 49 zákonů, které se převážně týkají mandatorních výdajů.

Záměrem vlády je pokračovat v zahájených reformních krocích. Pro připravované návrhy chce získat podporu napříč parlamentními politickými stranami tak, aby přijaté reformy byly nezvratné. Záměrem je prosadit přijetí reforem ještě v tomto volebním období, tj. do poloviny roku 2010.

KP je v souladu s dalšími strategickými dokumenty ČR – Aktualizovanou strategií přistoupení ČR k eurozóně ze srpna 2007, Zprávou o plnění Národního lisabonského programu 2005 – 2008 z října 2007 a s Národním strategickým referenčním rámcem na období 2008 – 2013.

Minulý KP z března 2007 byl pro informaci odeslán do Parlamentu ČR. Ve srovnání s předchozími lety mu příslušné výbory věnovaly zvýšenou pozornost. Vyžádaly si, aby je vláda v průběhu roku seznámila s tím, jak byl KP hodnocen Evropskou komisí a Radou ECOFIN a jaké další kroky byly schváleny v proceduře při nadměrném schodku. Po rozpravě výbory vyzvaly vládu k nápravě situace.

¹ Zákon č. 261/2007 Sb. o stabilizaci veřejných financí přijatý dne 19.9.2007.

1 Hospodářská politika

1.1 Fiskální politika

Prioritou pro následující období zůstává zlepšení strukturálních parametrů veřejných financí a dodržení termínu pro odstranění nadměrného schodku, který je stanoven na rok 2008. Vláda se současně zavázala zahájit reformy, které zajistí dlouhodobou udržitelnost veřejných financí.

Hlavními cíli vlády ve fiskální oblasti jsou:

- snížení deficitu vládního sektoru pod hranici 3 % HDP v roce 2008, na úroveň 2,6 % v roce 2009 a 2,3 % v roce 2010,
- snížení dynamiky, zahájení restrukturalizace a posílení efektivnosti vládních výdajů,
- snížení daňového zatížení a současně omezení administrativní zátěže a daňové distorze prostřednictvím zjednodušení daňového systému, a
- reforma systémů důchodového zabezpečení a zdravotnictví.

Aktivní opatření ke snížení deficitu jsou soustředěna zejména na úspory na výdajové straně veřejných rozpočtů, zejména v oblasti mandatorních výdajů, které jsou hlavní příčinou současných problémů. V první fázi se vláda zaměřila na zmírnění negativních důsledků změn sociálních zákonů, které byly schváleny před parlamentními volbami v roce 2006. Tyto kroky současně povedou ke zvýšení účinnosti sociálního systému a posílení motivace k ekonomické aktivitě.

Na příjmové straně dojde k postupnému snížení daňové zátěže a ke zjednodušení daňového systému. Pokles zdanění fyzických a právnických osob a transparentní a podnikatelsky přátelská správa daní jsou hlavními prvky podporujícími ekonomický růst.

Fiskální cíle pro roky 2009 a 2010, na kterých je postaven střednědobý rozpočtový výhled, jsou součástí politické dohody stran vládní koalice a v tomto smyslu jsou pro vládu závazné. Tyto cíle zajistí udržení vládního deficitu pod úroveň 3 % HDP, nepřinášejí však razantnější urychlení fiskální konsolidace. Předpokladem úspěšného provedení fiskální konsolidace je důsledné uplatňování režimu fiskálního cílení a dodržování institutu střednědobých výdajových rámců.

Střednědobým rozpočtovým cílem zůstává snížení deficitu vládního sektoru na úroveň 1 % HDP do roku 2012. Dosažení tohoto cíle bude vyžadovat přijetí dalších reformních opatření.

V souvislosti s negativními fiskálními dopady stárnutí populace vláda připravuje reformy důchodového systému a zdravotnictví, pro jejichž zahájení je vhodné využít období současného příznivého ekonomického vývoje.

1.2 Měnová politika

Měnová politika ČNB je i nadále prováděna v režimu cílování inflace. Od ledna 2006 platí inflační cíl vyjádřený pro meziroční růst indexu spotřebitelských cen (CPI) ve výši 3 % s maximální odchylkou jednoho procentního bodu na obě strany. V březnu roku 2007 ČNB stanovila nový inflační cíl s platností od roku 2010 ve výši 2 % s tolerančním pásmem ve výši jednoho procentního bodu oběma směry. Současně vyhlásila, že umožní postupné snižování inflace na úroveň nového inflačního cíle s dostatečným předstihem tak, aby se k datu platnosti nového cíle nacházela v jeho blízkosti.

V poklesu inflačního cíle se odrazila zejména dlouhodobější perspektiva pro fungování režimu cílování inflace v ČR daná odsunutím termínu přijetí eura za původně uvažovaný horizont roku 2010 (viz dále) a dosavadní nízkoinflační vývoj české ekonomiky projevující se v ukotvenosti inflačních očekávání na nízkých hodnotách. Nižší inflace v ČR v souladu s novým cílem do budoucna dále zvyšuje šance na plnění maastrichtského kritéria cenové stability. ČNB i nadále chápe své inflační cíle jako střednědobé, od nichž se skutečná inflace může přechodně odchýlit v důsledku exogenních šoků. Jedním z takových šoků jsou úpravy nepřímých daní, na jejichž primární dopady měnová politika standardně nereaguje a soustředí se pouze na jejich sekundární dopady.

Původní Strategie přistoupení ČR k eurozóně z roku 2003 nebyla naplněna a termín přijetí eura v ČR v původně uvažovaném horizontu let 2009 – 2010 již není reálný. Aktualizovaná strategie přistoupení České republiky k eurozóně schválená vládou ČR v srpnu 2007 konstatuje, že překážkou pro splnění maastrichtských kritérií zůstává nekonsolidovaný stav veřejných financí. Ten spolu s nízkou pružností ekonomiky, zejména trhu práce, zároveň představuje riziko pro fungování české ekonomiky v eurozóně a brání realizaci výhod spojených s přijetím eura. Datum přijetí eura se proto odvine od vyřešení těchto problematických míst v rámci zásadní reformy veřejných financí a od posílení pružnosti české ekonomiky. V této souvislosti je vstup do systému kurzů ERM II i nadále chápán pouze jako nezbytná podmínka pro přijetí eura a délka pobytu v něm by měla být proto minimální.

Pod vlivem narůstání inflačních tlaků, pozice ekonomiky v rámci hospodářského cyklu a vývoje v zahraničí lze v následujícím zhruba roce očekávat nárůst nominálních úrokových sazeb.

1.3 Strukturální politiky

Cílem prováděných strukturálních reforem je konkurenceschopná ekonomika, která maximálně využívá přínosů integrace do evropského ekonomického prostoru a přínosů globalizace a naopak minimalizuje jejich negativní dopady. Proto se zaměřují především na zvyšování produktivity (podnikatelské prostředí, výzkum a vývoj, inovace, udržitelné využívání zdrojů, modernizace a rozvoj dopravních a ICT sítí) a zaměstnanosti (flexibilita trhu práce, začleňování na trhu práce, vzdělávání).

Kvalitě podnikatelského prostředí by měla napomoci komplexní novela živnostenského zákona zaměřená na zjednodušení administrativy² a opatření vedoucí ke zlepšení regulace (závazek snížit celkovou administrativní zátěž podnikatelů o 20 % do konce roku 2010 a

²Přijata vládou dne 22.10.2007

povinnost vyhodnocovat dopady regulace od listopadu 2007)³. Dlouhodobě problematickou oblast ukončení podnikání řeší rekonstrukce insolvenčního práva účinná od 1. ledna 2008, jež by měla zkrátit délku bankrotového procesu a posílit roli věřitelů.

Přechod od konkurenční výhody založené na nízkých mzdách ke „znalostní ekonomice“ vyžaduje zvýšení a efektivní využití prostředků vydávaných na vědu a výzkum, ale i změnu institucionálního prostředí. Postupně jsou navyšovány veřejné prostředky na podporu výzkumu a vývoje (cíl pro rok 2010: 1 % objemu HDP). Trvale dochází ke změně struktury výdajů od institucionálního na účelové financování. Klíčovou úlohu ve zvýšení inovační schopnosti ekonomiky hraje soukromý sektor. Vládní politika upřednostňuje programy s finanční spoluúčastí soukromého sektoru a motivuje k propojování projektů mezi výzkumnými institucemi a firmami.

Nedostatečná infrastruktura je nadále považována za úzké místo rychlého ekonomického rozvoje. Masivní investice do dopravní infrastruktury budou pokračovat i v dalších letech. Jejich financování napomůže, vedle prostředků ze strukturálních fondů, přesměrování veřejných prostředků uvolněných reformami mandatorních výdajů.

Opatření zahrnutá v Zákoně o stabilizaci veřejných financí zavádějí jasná a srozumitelná pravidla pro aktivní politiku zaměstnanosti. Cílem je zvýšit motivaci k hledání práce a stimulovat zvláště nízkopříjmové skupiny k přechodu od pobírání sociálních dávek k aktivnímu hledání práce. Zavedení stropů pro vyměřovací základ sociálního a zdravotního pojištění spolu se snížením progresse zdanění pracovních příjmů by mělo přispět k vytvoření lepších podmínek pro zaměstnávání vysoce kvalifikované pracovní síly.

Bariérou pro znalostní ekonomiku je úroveň vzdělávání, a to především oblast vysokoškolského a celoživotního vzdělávání. Projekt „Bílá kniha terciárního vzdělávání“ byl zahájen s cílem vytvořit ucelený program reformy terciárního vzdělávání a zpracovat věcný záměr nového zákona o terciárním vzdělávání. V červenci 2007 vláda přijala komplexní národní Strategii celoživotního učení. Od srpna 2007 nabyl účinnosti zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, který umožňuje zhodnocení vzdělání dosaženého mimo vzdělávací soustavu.

Komplexní souhrn priorit a přijatých opatření v této oblasti je obsažen ve Zprávě o plnění Národního lisabonského programu na roky 2005-2008 (Národního programu reforem ČR), kterou vláda přijala v říjnu 2007.

³ Každý návrh primární i sekundární legislativy na vládní úrovni bude muset být komplexně posouzen podle metody RIA (Regulatory Impact Assessment), která vyhodnocuje danou legislativu z hlediska ekonomických, sociálních a environmentálních dopadů včetně vlivu na podnikatelské prostředí.

2 Makroekonomický scénář

Makroekonomický scénář byl koncipován jako realistický a konzervativní se snahou o vyvážení kladných i záporných rizik ekonomického vývoje.

2.1 Světová ekonomika a technické předpoklady

Světová ekonomika ⁴

Předpoklady o budoucím vývoji vnějšího okolí české ekonomiky můžeme shrnout následovně:

- Světová ekonomika nadále dynamicky poroste. Stále výrazněji k tomu budou přispívat asijské ekonomiky, zejména Čína a Indie. Růst v USA se v roce 2008 zvolní.
- Ekonomický růst v EU-27, který v roce 2006 dosáhl nejvyšší hodnoty od roku 2000 (3,0 %), se v následujících letech mírně zpomalí na tempa okolo 2,5 %. Měl by být tažen především čistým exportem a investicemi. Jako důležité prorůstové faktory se ukazují volný pohyb zboží a kapitálu vůči novým členským zemím, širší možnosti kooperace a zvýšení mobility pracovních sil v rozšířené EU. V rámci procesu konvergence porostou nové členské země rychleji než staré.
- Dolarové ceny ropy se i v následujících letech udrží na vysoké úrovni s mírnou tendencí ke snižování. Vysoká poptávka zejména v asijských ekonomikách omezuje možnost většího poklesu ceny.

Tabulka 2.1: Předpoklady o vývoji vnějšího prostředí

		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
USD/EUR směnný kurz	(roční průměr)	1,25	1,35	1,34	1,34	1,34
HDP EU-27	(reálný růst v %)	3,0	2,7	2,5	2,5	2,5
HDP SRN	(reálný růst v %)	2,9	2,7	2,3	2,3	2,4
Ceny ropy	(Ropa Brent, USD/barel)	65,4	68	73	67	65

Zdroj: Eurostat, MMF, propočty MF ČR

Rizikem tohoto scénáře je možnost vzniku nepředvídatelných událostí s globálním dopadem, jež by vedly k dalšímu zotavení geopolitického klimatu a nestabilitě světových komoditních a finančních trhů, už tak zneklidněných krizí hypotečního trhu v USA. Dalším rizikem je možnost recese v USA.

⁴ Pro přípravu KP nebylo z technických důvodů možno využít „společných předpokladů o vývoji vnějšího prostředí“. Jarní prognóza Evropské komise, publikovaná v květnu 2007, je již z pochopitelných důvodů překonaná a předpoklady podzimní prognózy nebyly v době zpracování makroekonomického scénáře (září 2007) známy. Proto je KP doplněn o citlivostní analýzu některých makroindikátorů v závislosti na exogenních veličinách v kapitole 5.

Technické předpoklady

Předpoklady o vývoji krátkodobých úrokových sazeb byly zvoleny tak, aby byly konzistentní s plněním inflačního cíle ČNB.

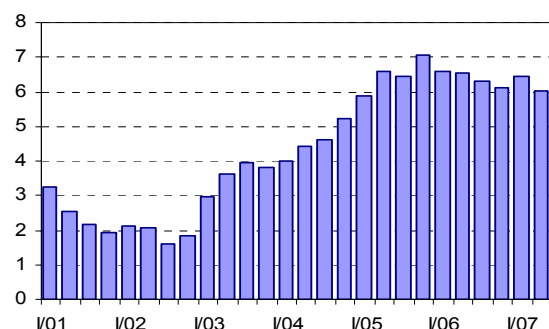
Předstih růstu produktivity proti zemím eurozóny by se měl odrazit v reálném zhodnocení měnového kurzu CZK/EUR. Při stejné či mírně vyšší inflaci vznikne prostor pro nominální apreciaci průměrným tempem cca 3,0 %, což by mělo vést k dosažení průměrné hodnoty 25,80 CZK/EUR v roce 2010. Pro kurzovou relaci USD/EUR byl zvolen technický předpoklad stability na úrovni 1,34 USD/EUR.

2.2 Aktuální makroekonomický vývoj⁵

Robustní růst české ekonomiky, který v roce 2006 dosáhl 6,4 %, pokračoval i v 1. pololetí 2007 (6,2 % meziročně, mezičtvrtletně v 1. a 2. čtvrtletí 1,5 %, resp. 1,4 %). Téměř výhradním nositelem tohoto růstu byla domácí poptávka. Dynamika reálného hrubého domácího důchodu byla v 1. pololetí 2007 vlivem směnných relací o 1,8 p.b. vyšší než růst HDP. Tempo růstu potenciálního produktu, zejména díky robustnímu příspěvku souhrnné produktivity výrobních faktorů, dosahuje hodnoty těsně nad 5,0 %. Na konci roku 2005 došlo k uzavření záporné produkční mezery a pozice v 1. pololetí 2007 je dána kladnou mezerou ve výši cca 1,4 %.

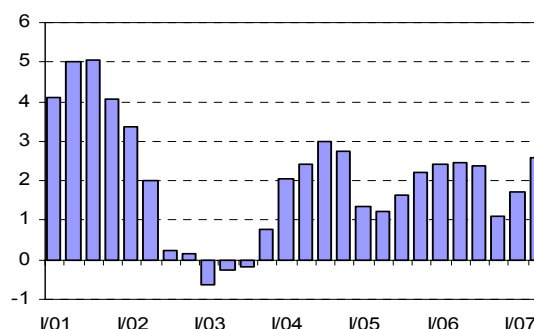
Graf 2.1: Reálný HDP

meziroční růst v %

Graf 2.2: Míra inflace (HICP)

meziroční růst v %

Zdroj: ČSÚ

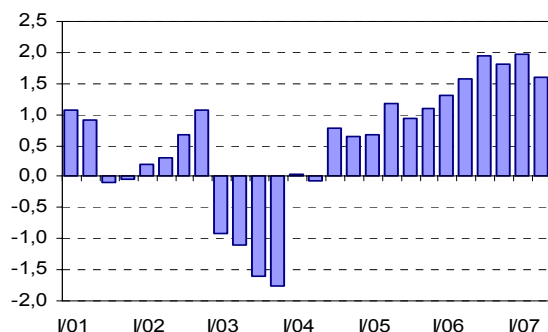
Nízkoinflační prostředí se v české ekonomice daří udržet i nadále zejména díky důvěryhodné měnové politice. Významnou roli hraje i vysoká úroveň konkurenčního prostředí. V roce 2006 dosáhla průměrná roční míra inflace (na bázi HICP) 2,1 %. V srpnu 2007 se meziročně zvýšila hladina spotřebitelských cen o 2,6 %. Vedle administrativních vlivů se na růstu HICP nejvíce podílely ceny energií a potravin. Dlouhodobě je spotřebitelská inflace tažena zejména náklady na bydlení.

Rovněž vývoj na trhu práce je pozitivní. Zaměstnanost (podle ESA 95) se zvyšuje od 3. čtvrtletí 2004. Ve 2. čtvrtletí 2007 dosáhl její růst 1,6 %. Nadále pokračuje dynamický růst produktivity práce. Míra nezaměstnanosti (z VŠPS) dosáhla vrcholu 8,4 % v 1. čtvrtletí 2004

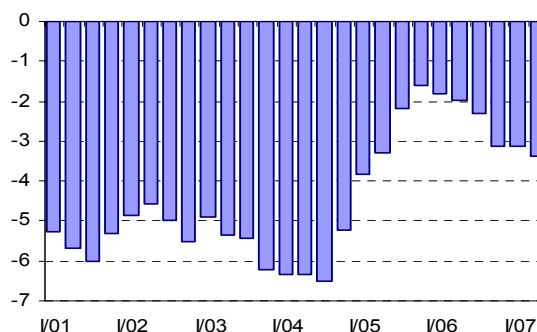
⁵ Zpracováno na základě údajů, které byly známy k 15. září 2007; vývoj cen komodit na světových trzích po tomto datu není brán v úvahu.

a od té doby se v souvislosti s ekonomickým růstem razantně snižuje. Ve 2. čtvrtletí 2007 klesla na 5,3 %, což je meziročně nižší o 1,8 p.b. a minimum za posledních téměř 10 let. Vedle cyklických efektů se zřejmě mírně zlepšují i strukturální charakteristiky.

Graf 2.3: Zaměstnanost (podle ESA 95)
meziroční růst v %

Graf 2.4: Běžný účet / HDP
v %

Zdroj: ČSÚ, ČNB

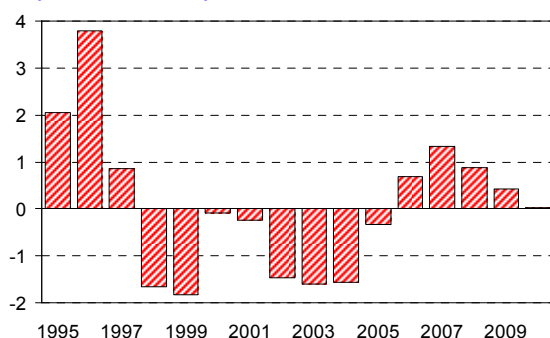
Vnější ekonomická nerovnováha, vyjádřená podílem salda běžného účtu na HDP v klouzavých ročních úhrnech, se pohybuje v udržitelných mezích. Ve 2. čtvrtletí 2007 se sice proti konci roku 2006 mírně zhoršila o 0,3 p.b. na -3,4 %, ale přebytek výkonové bilance se naopak zvýšil o 0,7 p.b. na 2,8 % HDP. Hlavním zdrojem deficitnosti běžného účtu je odliv (repatriace) výnosů z přímých zahraničních investic.

2.3 Střednědobý scénář

Potenciální produkt a pozice v ekonomickém cyklu

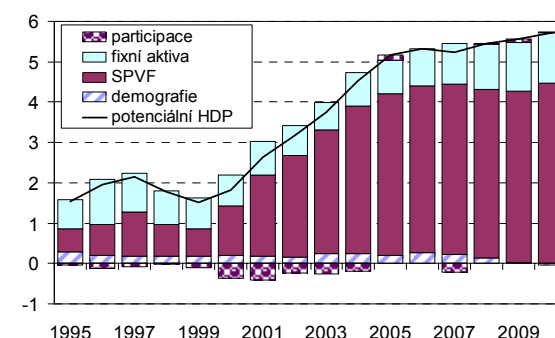
Současný dynamický ekonomický růst má jak strukturální, tak i cyklický charakter⁶. Zvyšování ekonomického potenciálu je taženo rychlým růstem trendové složky souhrnné produktivity výrobních faktorů.

Graf 2.5: Produkční mezera
v % potenciálního produktu

Zdroj: propočty MF ČR

Graf 2.6: Růst potenciálního produktu
příspěvky k růstu v p.b.

⁶ Propočty potenciálního produktu a produkční mezery jsou prozatím prováděny pomocí národní metodologie, rovněž založené na Cobb-Douglasově produkční funkci. Metodologie byla popsána v Představním hospodářském programu z roku 2002. Hlavním rozdílem proti metodě Evropské komise, významným pro interpretaci výsledků, je použití klauzule „nulového součtu produkčních mezer v čase“.

Scénář programu je založen na předpokladu, že se tempo potenciálního růstu bude pohybovat nad úrovní 5,0 % s mírnou tendencí k akceleraci a v roce 2010 dosáhne úrovně 5,7 %. Růst souhrnné produktivity vychází zejména ze zlepšování institucionálních parametrů ekonomiky a kvality podnikatelského prostředí a ze zavádění nových technologií spojených s přílivem přímých zahraničních investic. Dlouhodobým prorůstovým faktorem zůstává pokračující začleňování do struktur ekonomiky EU.

Příspěvek růstu zásoby kapitálu se bude pohybovat nad 1 p.b. a bude tak odrážet vysokou míru investic v české ekonomice. Naopak pozitivní příspěvek růstu počtu obyvatel v produktivním věku se bude postupně vytrácet. Vliv míry participace za rok 2007 zřejmě dosáhne záporné hodnoty. V následujících letech by se měl znovu dostat do pozitivního teritoria díky zvýšení motivace k práci vlivem ekonomické reformy.

Předpokládáme, že makroekonomické politiky budou nastaveny tak, že se ke konci období přibližně vyrovná úroveň ekonomického výkonu a potenciálního produktu.

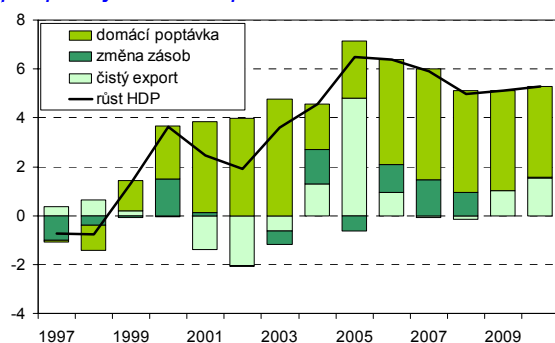
HDP a strana poptávky

Reálný růst HDP by se měl v horizontu do roku 2010 pohybovat na úrovni okolo 5 %. Příspěvek domácí poptávky (bez změny zásob) k růstu by se měl snižovat z 4,5 p.b. v roce 2007 na 3,7 p.b. v roce 2010.

Růstová trajektorie potenciálního produktu implikuje pokračování procesu vyrovnávání ekonomické úrovně se sousedními vyspělými státy EU. Ekonomická úroveň ČR (HDP na obyvatele v přepočtu podle parity kupní síly) v porovnání s EU-27 by se měla proti roku 2006 zvýšit o cca 8,0 p.b. na 88 % v roce 2010.

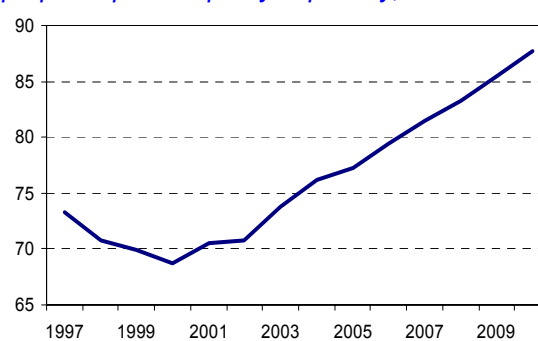
Graf 2.7: Rozklad růstu HDP

příspěvky k růstu v p.b.

Graf 2.8: HDP na obyvatele

v přepočtu pomocí parity kupní síly, EU-27 = 100

Zdroj: ČSÚ – čtvrtletní národní účty, Eurostat, propočty MF ČR

Růst spotřeby domácností (včetně neziskových institucí) začne od roku 2008 zaostávat za tempem růstu ekonomického výkonu. Projeví se zde efekty zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů. Rovněž dluhová zátěž domácností bude snižovat tempo růstu výdajů na konečnou spotřebu.

Spotřeba vlády by v budoucnosti měla reálně stagnovat až mírně klesat. Předpokládá se úsporné chování vládních institucí jak z hlediska zaměstnanosti ve vládním sektoru, tak i nákupů zboží a služeb. Pokles výdajů bude nevýrazně zpomalen náklady spojenými s českým předsednictvím EU v roce 2009.

Tabulka 2.2: Ekonomický růst
úroveň v mld. CZK, přírůstek v %

	kód ESA	Rok 2006	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
		úroveň1)	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek	přírůstek
1. Reálný HDP	B1*g	3186	6,4	5,9	5,0	5,1	5,3
2. Nominální HDP	B1*g	3220	7,5	9,6	8,3	7,6	7,6
Složky reálného HDP							
3. Výdaje na konečnou spotřebu domácností	P.3	1530	4,4	6,5	4,2	4,6	4,2
4. Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	P.3	669	1,1	-0,6	-0,4	-0,3	-0,5
5. Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51	803	7,6	6,0	9,0	7,8	7,2
6. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností	P.52+P.53	61	1,9	3,0	3,7	3,8	3,6
7. Vývoz zboží a služeb	P.6	2497	15,9	13,2	11,9	12,9	13,5
8. Dovoz zboží a služeb	P.7	2374	15,2	13,9	12,7	12,4	12,4
Příspěvek k růstu HDP v p.b.							
9. Domácí poptávka (efektivní)			4,3	4,5	4,2	4,1	3,7
10. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností	P.52+P.53		1,1	1,5	0,9	0,0	0,0
11. Saldo dovozu a vývozu zboží a služeb	B.11		1,0	-0,1	-0,1	1,0	1,5

Poznámka: Úroveň roku 2006 je uvedena v cenách předchozího roku.

Položka č. 6 vyjadřuje podíl změny zásob k HDP v běžných cenách.

Zdroj: ČSÚ – čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Po přechodném zpomalení investiční aktivity v roce 2007 by mělo dojít k obnovení její dynamiky hlavně v důsledku pokračujícího přílivu přímých zahraničních investic. Opatření daňové reformy by rovněž měla stimulovat investiční procesy, přičemž předpokládáme, že nové kapacity budou převážně proexportně orientovány. Pozitivně by se mělo projevit i vyšší čerpání prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti pro podporu malého a středního podnikání a do infrastrukturních investic spolufinancovaných veřejnými rozpočty.

Příspěvek bilance zboží a služeb ve stálých cenách k růstu HDP dosahoval od roku 2004 kladných hodnot. Pro roky 2007 a 2008 očekáváme hodnoty v blízkosti nuly. V dalších letech lze s náběhem nových kapacit a oslabením růstu domácí poptávky předpokládat opětovné narůstání příspěvku zahraničního obchodu k hodnotám přes 1,0 p.b. při rychlém zvyšování podílu obrátu zahraničního obchodu na HDP.

Ceny

Tabulka 2.3: Ceny zboží a služeb

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Procentní změna					
HICP	2,1	2,4	3,9	2,3	2,1
Deflátor HDP	1,1	3,5	3,1	2,3	2,2
Deflátor spotřeby domácností	1,6	2,0	3,5	2,1	2,2

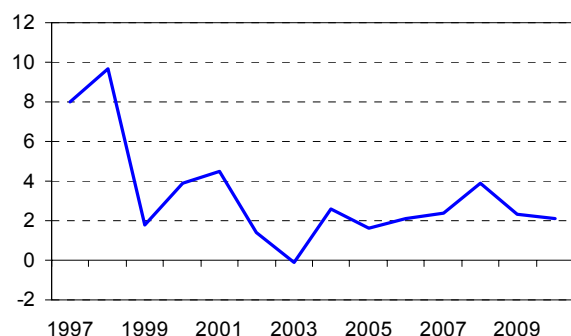
Zdroj: ČSÚ – cenová statistika a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Nízkoinflační charakter české ekonomiky by měl zůstat zachován i v následujících letech. Přispívá k tomu pozitivní vliv režimu cílování inflace, který usměrňuje inflační očekávání ekonomických subjektů, a vysoká míra konkurence na vnitřním trhu. Mezi další protiinflační faktory lze zařadit další zhodnocování koruny a plynulý neinflační nárůst jednotkových nákladů práce. Na druhé straně porostou ceny elektrické energie. U cen potravin očekáváme tendenci k nárůstu i v souvislosti s používáním některých surovin jako biopaliv. Tržní pohyb ostatních cen by měl zůstat mírný.

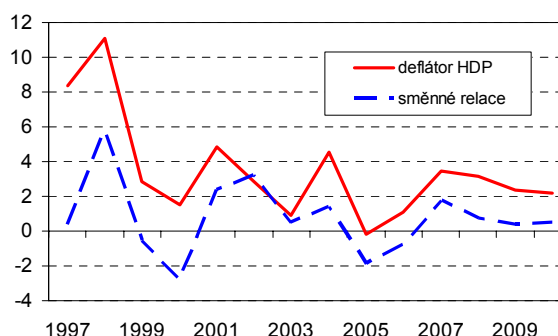
V roce 2008 očekáváme přechodné a jednorázové zvýšení HICP ke 4,0 %. Příčinou bude vysoký příspěvek administrativních opatření (kolem 3,0 p.b. k prosincovému meziročnímu růstu v metodice národního CPI) z velké části spjatý s reformními opatřeními. Z věcného hlediska půjde především o zvýšení snížené sazby DPH (0,8 p.b.), zvýšení spotřební daně z cigaret (0,6 p.b.), růst cen elektřiny (0,4 p.b.), zvýšení regulovaného nájemného (0,4 p.b.) a zavedení ekologických daní (0,2 p.b.).

V dalších letech předpokládáme, že se inflační očekávání budou postupně přizpůsobovat novému inflačnímu cíli ČNB (národní CPI ve výši 2 %) platnému od roku 2010. To vytvoří podmínky pro splnění inflačního konvergenčního kritéria za předpokladu, že se cenový vývoj v některých členských zemích EU nebude výrazně odchylovat směrem dolů od definice cenové stability ECB.

Graf 2.9: HICP
meziroční růst v %

Graf 2.10: Deflátor HDP a směnné relace
meziroční růst v %

Zdroj: ČSÚ – cenová statistika a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Růst implicitního deflátoru HDP by se měl ve sledovaném horizontu stabilizovat na úrovni mírně nad 2,0 % v blízkosti růstu HICP.

Trh práce a mzdy

Současný pozitivní vývoj indikátorů trhu práce je převážně výsledkem příznivého postavení ekonomiky v hospodářském cyklu. Nadále však přetrvávají strukturální problémy, které se projevují především v silné regionální disparitě. Její příčinou je nízká profesní a regionální mobilita, malá motivace nízkopříjmových skupin k aktivnímu vyhledávání práce, rigidita pracovních kontraktů na dobu neurčitou a dosud nerozvinutý trh s hypotékami. Problémy na trhu práce signalizuje i rostoucí počet volných pracovních míst, který dosahuje rekordní úrovně v historii tržní ekonomiky v ČR.

V horizontu scénáře bude poptávková strana trhu práce nadále ovlivňována zejména vysokým ekonomickým růstem. Pozitivní vliv jak na poptávkovou stranu, tak především na stranu nabídkovou bude mít nově přijatý souhrn opatření ke stabilizaci veřejných rozpočtů, který zvýší motivaci k práci. Vedle snížení zatížení poplatníků přímými daněmi dojde v roce 2008 i ke změnám v oblasti sociálních dávek, které by měly zvýšit adresnost dávkového systému a omezit možnosti jeho zneužívání.

Tabulka 2.4: Zaměstnanost a mzdy

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Procentní změna					
Zaměstnanost (z národních účtů)	1,7	1,5	1,1	0,5	0,2
Náhrady zaměstnancům	7,5	9,2	7,3	7,1	7,0
Náhrady na zaměstnance ¹⁾	5,7	7,7	6,5	6,9	7,0
Jednotkové náklady práce ²⁾	1,0	3,2	2,6	2,2	1,8
Poměrové ukazatele v procentech					
Míra nezaměstnanosti VŠPS	7,1	5,5	4,8	4,5	4,5
Míra zaměstnanosti ³⁾	65,3	66,0	66,6	66,9	67,1
Míra ekonomické aktivity ⁴⁾	70,3	69,8	69,9	70,0	70,2

¹⁾ Objem náhrad zaměstnancům (domácí koncept) připadající na 1 zaměstnance (podle národních účtů)

²⁾ Podíl růstu objemu nominálních náhrad na jednoho zaměstnance a růstu produktivity práce z reálného HDP

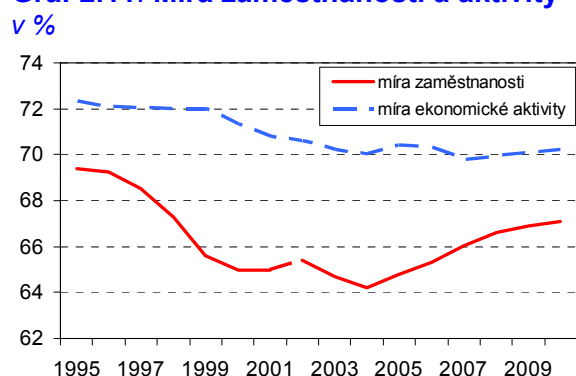
³⁾ Podíl zaměstnaných ve věku 15-64 let na počtu obyvatel stejné věkové kategorie (podle VŠPS)

⁴⁾ Podíl pracovní síly ve věku 15-64 let na počtu obyvatel stejné věkové kategorie (podle VŠPS)

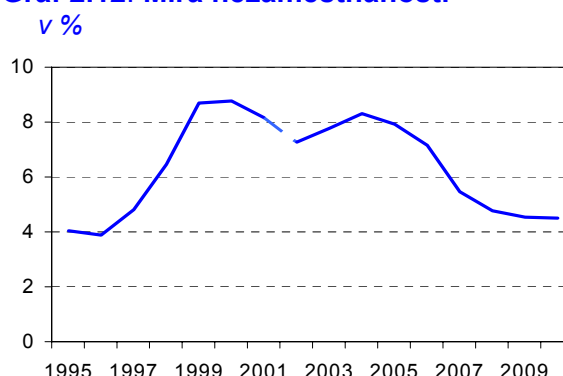
Zdroj: ČSÚ – statistika zaměstnanosti a čtvrtletní národní účty, propočty MF ČR

Do budoucna očekáváme pokračování růstu zaměstnanosti, který by měl být založen z větší části na zapojení cizinců a osob stojících mimo pracovní trh. Míra nezaměstnanosti by měla v roce 2008 poklesnout na 4,8 %, v letech dalších pak na 4,5 %, což lze zřejmě považovat za mezní hranici.

Graf 2.11: Míra zaměstnanosti a aktivity

Graf 2.12: Míra nezaměstnanosti

Pozn.: Míra zaměstnanosti nezaměstnanosti i ekonomické aktivity z VŠPS je vzhledem k metodickým změnám mezi roky 2001 a 2002 nesrovnatelná.

Zdroj: ČSÚ – statistika zaměstnanosti, propočty MF ČR

Na začátku roku 2007 došlo k zesílení dynamiky tempa růstu náhrad zaměstnancům, které by však mělo být jednorázovou událostí. V roce 2008 by měla zvýšená nabídka práce mzdové tlaky utlumit. Vzhledem k tomu, že snížení daně z příjmů bude mít menší rozsah oproti opatřením v rámci sociálních dávek, dojde celkově ke zpomalení růstu disponibilního důchodu v nominálním a zejména v reálném vyjádření, což se odrazí v nižším růstu spotřeby domácností. V příjmové struktuře domácností dojde k pozitivnímu posunu proporcí ve prospěch podílu důchodů z práce očištěných o daně a příspěvků na sociální zabezpečení a na úkor sociálních dávek.

V dalších letech očekáváme plynulý vývoj s růstem jednotkových nákladů práce na úrovni růstu deflátoru HDP, což by nemělo vyvolávat inflační tlaky.

2.4 Vztahy k zahraničí a sektorové bilance ⁷

Očekáváme postupné zlepšování salda čistých půjček z deficitu těsně pod 3,0 % HDP v letech 2005 a 2006 tak, že by v roce 2010 mohlo být poprvé v historii ČR dosaženo přebytku.

Přebytek nepalivové části bilance zboží by se měl plynule zvětšovat díky zvyšování exportní výkonnosti a zlepšení konkurenceschopnosti domácích výrobců. Projeví se zde nové kapacity s velkým vývozním potenciálem, hlavně v oblasti automobilového průmyslu a informačních a komunikačních technologií, i substituce dovážených meziproductů tuzemskými produkty. V palivové části bilance by se měly pozitivně projevit klesající korunové ceny minerálních paliv. U bilance služeb očekáváme stabilní přebytek v podílu na HDP s pokračujícím zlepšováním salda v oblasti dopravy a turistiky a zhoršováním u tzv. ostatních služeb.

Nejvýznamnější zápornou položkou čistých půjček bude zhoršující se bilance primárních důchodů, kde se promítnou rostoucí toky repatriovaných a reinvestovaných zisků z přímých investic i náhrad zahraničních zaměstnanců. Bilance běžných i kapitálových transferů budou pozitivně ovlivněny saldem finančních toků z EU díky příspěvkům ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a na podporu zemědělství a rozvoje venkova.

Tabulka 2.5: Čisté půjčky / výpůjčky

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
v % HDP					
Bilance zboží a služeb	3,2	4,2	4,3	5,2	6,6
- minerální paliva (SITC 3)	-4,3	-3,5	-3,5	-3,0	-2,6
- ostatní zboží	6,4	6,5	6,6	7,0	8,0
- služby	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2
Bilance primárních důchodů a transferů	-6,2	-6,9	-6,6	-6,6	-6,5
- primární důchody	-5,4	-6,5	-6,8	-7,1	-7,3
- běžné transfery	-0,8	-0,4	0,2	0,4	0,8
Kapitálové transfery	0,3	0,2	0,7	0,9	1,0
Čisté pořízení nevyroběných aktiv ¹⁾	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Čisté půjčky/výpůjčky (B.9)	-2,7	-2,6	-1,7	-0,6	1,0
Čisté půjčky/výpůjčky soukromého sektoru	0,0	1,0	1,2	2,0	3,3
- domácnosti	-0,6	-1,2	-1,6	-1,0	-0,4
- finanční a nefinanční podniky	0,5	2,2	2,8	3,0	3,7
Čisté půjčky/výpůjčky vládního sektoru	-2,7	-3,6	-2,9	-2,6	-2,3

1) Např. platby za licence, patenty a obchodní značky

Zdroj: ČSÚ – roční národní účty, propočty MF ČR

Z hlediska příspěvku jednotlivých sektorů k čistým půjčkám v ekonomice by se po roce 2007 měla zlepšovat pozice vládního sektoru. Pozice domácností zůstane v deficitu vzhledem k vysokým investicím do bydlení, které budou vyšší oproti tvorbě úspor. Hlavní zlepšení je možné očekávat v sektoru finančních a nefinančních institucí.

⁷ Podle požadavků „Code of Conduct“ je tato kapitola zpracována v metodologii národních účtů, která na základě vztahu mezi investicemi a úsporami umožňuje přebytek či deficit ve vztazích k zahraničí beze zbytku rozdělit mezi jednotlivé ekonomické sektory. Od analogické běžně používané metodologie běžného účtu platební bilance se liší jednak odlišným zařazením některých položek, jednak tím, že navíc zahrnuje některé jevy (kapitálové transfery, pořízení nevyroběných nefinančních aktiv).

2.5 Růstové implikace strukturálních reforem

Konvergenční program zahrnuje vyhodnocené efekty schválených reformních opatření v souladu s Národním programem reforem. Tato opatření přinesou v roce 2008 jednorázový negativní fiskální impulz, který se projeví zejména zpomalením růstu spotřeby domácností. Ve střednědobém horizontu předpokládáme, že převáží efekty, které přispějí ke zvýšení potenciálního růstu české ekonomiky.

Souhrn reformních opatření přinese pozitivní efekty i pro trh práce. Redukce přímého zdanění a zvýšení adresnosti sociálních dávek podpoří motivaci k práci. To se projeví obratem tendence ve vývoji míry ekonomické aktivity. Výrobní faktor práce by měl znovu zaznamenat kladný příspěvek k růstu potenciálního produktu.

3 Hospodaření vládního sektoru – deficit a dluh

3.1 Vládní strategie a střednědobé fiskální cíle

Hlavními cíli vlády v oblasti fiskální politiky (viz Kapitola 1), které se budou promítat do hospodaření vládního sektoru ve střednědobém horizontu, jsou snižování vládního deficitu směrem ke střednědobému rozpočtovému cíli, snížení dynamiky celkových vládních výdajů, omezení podílu mandatorních výdajů a pozvolné snižování daňového zatížení.

Ve srovnání s poslední aktualizací KP vláda stanovila ambicióznější fiskální cíle pro saldo vládního sektoru ve výši 3,0 % HDP v roce 2008, 2,6 % v roce 2009 a 2,3 % v roce 2010. Současně byly schváleny přísnější výdajové stropy státního rozpočtu a státních fondů, které by měly dosažení stanovených cílů zajistit.

Na výdajové straně vláda přistoupila k rozsáhlým rozpočtovým úsporám v oblasti mandatorních sociálních výdajů a mezd a platů. Naproti tomu byly částečně posíleny výdaje zejména investičního charakteru. Dochází tím ke snížení objemu střednědobých výdajových stropů v rozsahu 0,4 % HDP v roce 2008 a 0,9 % HDP v roce 2009.

Omezení dynamiky vládních výdajů umožní pokračovat v pozvolném snižování daňového zatížení zejména v oblasti zdanění práce a právnických osob. Redukce přímého zdanění bude v roce 2008 více než plně a v následujících letech částečně kompenzována zvýšením daně z přidané hodnoty, spotřebních daní a zavedením ekologických daní.

Stabilizační rozpočtová opatření, která byla přijata v rámci první fáze plánovaných strukturálních reforem, by měla zajistit udržitelné odstranění nadměrného schodku nejpozději v roce 2008.

Současné nastavení fiskální politiky nezajišťuje dosažení střednědobého rozpočtového cíle do roku 2012. Dodržení tohoto termínu bude vyžadovat přijetí dodatečných rozpočtových opatření. Druhá fáze reforem, která by měla řešit rovněž dlouhodobou udržitelnost veřejných financí, bude předmětem politické diskuse v roce 2008.

3.2 Současný vývoj veřejných financí

Sektor vládních institucí vykazuje deficitní hospodaření. V letech 2004 až 2006 nicméně dosahoval lepších výsledků, než bylo původně plánováno. Tato skutečnost byla na jedné straně výsledkem vyšších než očekávaných příjmů vlivem částečně cyklického a částečně strukturálního zvýšení výběru daní. Na druhé straně působila směrem ke snížení salda nižší úroveň výdajů v důsledku nově zavedené možnosti převádět neomezený objem neutracených rozpočtových prostředků do příštích let. V průběhu uvedených třech let byly tímto způsobem převedeny do rezervních fondů prostředky v celkové výši 2,1 % HDP.

Tabulka 3.1: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů

v % HDP	kód ESA	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007 (1)
Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-) (EDP B.9) podle subsektorů							
Vládní instituce	S.13	-6,8	-6,6	-3,0	-3,5	-2,9	-3,4
Ústřední vládní instituce	S.1311	-6,1	-6,0	-2,7	-3,5	-2,8	-3,5
Místní vládní instituce	S.1313	-0,5	-0,5	-0,2	-0,1	-0,5	-0,2
Fondy sociálního zabezpečení	S.1314	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,4	0,3

(1) Notifikace (říjen 2007)

Zdroj: ČSÚ, MF ČR (2007)

Hospodaření vládního sektoru v roce 2007 je zatíženo vysokým nárůstem sociálních výdajů v důsledku změn sociálních zákonů schválených před parlamentními volbami v roce 2006. Tyto změny přispívají ke zvýšení deficitu v roce 2007 v rozsahu okolo 1,0 p.b. HDP.

Saldo vládního sektoru dosáhne hodnoty okolo -3,4 % HDP, což je výsledek o 0,6 p.b. lepší, než bylo odhadováno v loňské aktualizaci KP. Změna odhadu je způsobena především vyššími než očekávanými příjmy z daní a sociálních příspěvků v důsledku pokračujícího ekonomického vzestupu. Původní fiskální cíl ve výši -3,3 % HDP se ovšem pravděpodobně nepodaří splnit.

Rizikem pro výsledek hospodaření v roce 2007 je možnost zvýšeného zapojení prostředků z rezervních fondů. Vzhledem ke zpříšňování podmínek pro nakládání s těmito prostředky (blíže viz Kapitola 7) mají rozpočtové kapitoly zvýšenou motivaci k jejich užití, a tím ke zvýšení vládních výdajů.

3.3 Střednědobý fiskální výhled

Rozpočet na rok 2008

Státní rozpočet na rok 2008 je sestaven tak, aby zajistil snížení deficitu sektoru vládních institucí pod hranici 3 % HDP. Plánovaný deficit v národní metodice fiskálního cílení činí 2,5 % HDP. Vzhledem k tomu, že očekávaný deficit v metodice ESA 95 by měl podle současných odhadů překročit národní fiskální cíl maximálně o 0,4 p.b., je vytvořena rezerva pro odstranění nadměrného schodku již v roce 2008.

Saldo vládního sektoru v roce 2008 je odhadováno na úrovni -2,9 % HDP, tedy o 0,1 p.b. lepší, než činí stanovený fiskální cíl. Bilance rizik je přitom vychýlena směrem k nižšímu deficitu. Predikci daňových příjmů je na základě posledních informací o daňovém inkasu a makroekonomickém vývoji možné hodnotit jako konzervativní. Ve srovnání s dosavadním hospodařením je poměrně konzervativně nastaven rovněž předpoklad o saldu institucí ústřední vlády, na které se nevztahuje institut výdajových rámců, a zdravotních pojišťoven.

Tabulka 3.2: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů

v % HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-) (EDP B.9) podle subsektorů						
Vládní instituce	S.13	-2,9	-3,4	-2,9	-2,6	-2,3
Ústřední vládní instituce	S.1311	-2,8	-3,5	-2,9	-2,5	-2,2
Místní vládní instituce	S.1313	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Fondy sociálního zabezpečení	S.1314	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0

(1) Notifikace (říjen 2007)

(2) Výhled

Zdroj: ČSÚ (2006), MF ČR

Výhled na roky 2009 a 2010

Rozpočtový výhled počítá v letech 2009 a 2010 s dalším postupným snižováním vládního deficitu. Tempo fiskální konsolidace přibližně odpovídá záměrům prezentovaným v loňské aktualizaci KP. Rozpočtová opatření přijatá v průběhu posledního roku se soustředila především na návrat k původní trajektorii a odstranění nadměrného schodku v původně plánovaném termínu roku 2008. Největší fiskální úsilí je proto soustředěno do roku 2008.

Pomalejší pokles deficitu v následujících letech je dán tím, že očekávaný souhrnný pozitivní dopad reformních opatření v oblasti sociálních dávek a daní se v čase postupně snižuje. Pokles deficitu v letech 2009 a 2010 je tak zajišťován prostřednictvím úspor v ostatních výdajích, zejména na obranu a mzdy a platy. Urychlení tempa snižování deficitu je podmíněno pokračováním v zahájených reformních krocích i v příštích letech.

3.4 Strukturální saldo a charakter fiskální politiky

Česká ekonomika se podle současných odhadů nachází na vrcholu hospodářského cyklu. V letech 2008 – 2010 se bude skutečný HDP přibližovat svému potenciálu v důsledku zpomalení růstu reálného HDP pod úroveň potenciálního růstu. To se projeví postupným uzavíráním kladné produkční mezery a zmenšením cyklické složky salda vládního sektoru.

Fiskální úsilí v podobě meziroční změny strukturálního salda je nejvyšší v roce 2008, kdy dosahuje hodnoty 0,6 p.b. HDP. V letech 2009 a 2010 dosahuje odhad fiskálního úsilí 0,4 p.b. HDP. Pro splnění požadavku minimálního fiskálního úsilí v těchto dvou letech bude nutné přijmout dodatečná opatření k urychlení poklesu deficitu v rozsahu minimálně 0,1 % HDP v každém roce.

3 Hospodaření vládního sektoru – deficit a dluh

Tabulka 3.3: Strukturální saldo ^(a)

v % HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
1. Růst HDP ve stálých cenách (%)		6,4	5,9	5,0	5,1	5,3
2. Saldo vládního sektoru	EDP B.9	-2,9	-3,4	-2,9	-2,6	-2,3
3. Úroky	EDP D.41	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2
4. Jednorázová a jiná přechodná opatření		-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Růst potenciálního HDP (%)		5,3	5,2	5,5	5,6	5,7
<i>Příspěvky:</i>						
- souhrnná produktivita výrobních faktorů		4,1	4,2	4,2	4,2	4,5
- práce		0,3	0,0	0,1	0,1	0,0
- kapitál		0,9	1,0	1,1	1,2	1,3
6. Produkční mezera		0,7	1,3	0,9	0,4	0,0
7. Cyklická složka rozpočtu		0,2	0,3	0,2	0,1	0,0
8. Cyklicky očištěné saldo (2 – 7)		-3,2	-3,8	-3,2	-2,7	-2,3
9. Cyklicky očištěné primární saldo (8 + 3)		-2,1	-2,6	-1,9	-1,5	-1,1
10. Strukturální saldo (8 – 4)		-3,0	-3,7	-3,1	-2,7	-2,3

a) Údaje v řádcích 5 – 10 vycházejí z aktuálních odhadů MF ČR.

(1) Odhad

(2) Výhled

Zdroj: MF ČR

3.5 Vývoj vládního dluhu

Výhled vývoje vládního dluhu se v porovnání s loňskou aktualizací KP zlepšil vlivem nižšího než očekávaného deficitu v roce 2006 a v důsledku snížení očekávané potřeby financování deficitů v letech 2007 až 2010.

Tabulka 3.4: Vládní dluh podle subsektorů

v % HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
Hrubý dluh podle subsektorů						
Vládní instituce	S.13	30,1	30,4	30,3	30,2	30,0
Ústřední vládní instituce	S.1311	27,6	27,8	27,9	27,9	27,7
Místní vládní instituce	S.1313	2,7	2,6	2,5	2,4	2,4
Fondy sociálního zabezpečení	S.1314	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

(1) Notifikace (říjen 2007)

(2) Výhled

Zdroj: ČSÚ (2006), MF ČR

Vzhledem k poměrně rychlému ekonomickému růstu by se měl vládní deficit v horizontu výhledu přiblížit k úrovni stabilizující podíl dluhu na HDP.

Vládní dluh se zvyšuje pomaleji, než by odpovídalo prosté kumulaci deficitů. Kromě dluhových instrumentů jsou deficity financovány prodejem finančních aktiv, především v rámci privatizace. Deficitní hospodaření se tak promítá částečně do nárůstu dluhových pasiv vládního sektoru a v určité míře také do snižování objemu finančních aktiv bez vlivu na dluh. Využití dosud neutracených finančních prostředků získaných privatizací pro vládní výdaje

3 Hospodaření vládního sektoru – deficit a dluh

bude působit proti růstu vládního dluhu i v následujících letech (viz záporná hodnota položky čistá akumulace finančních aktiv).

Tabulka 3.5: Vývoj vládního dluhu a související ukazatele

v % HDP	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
	2006	2007 (1)	2008 (2)	2009 (2)	2010 (2)
Úroveň hrubého dluhu	30,1	30,4	30,3	30,2	30,0
Změna podílu hrubého dluhu	-0,1	0,2	0,0	-0,1	-0,2
Příspěvky ke změně hrubého dluhu					
Primární saldo	1,8	2,3	1,7	1,3	1,1
Úroky	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2
Nominální růst HDP	-2,3	-2,5	-2,3	-2,1	-2,1
Ostatní faktory působící na úroveň dluhu	-0,8	-0,7	-0,6	-0,6	-0,3
- Rozdíl mezi hotovostním a aktuálním principem	0,0	0,0	-0,3	-0,2	0,0
- Čistá akumulace finančních aktiv	-0,8	-0,7	-0,4	-0,3	-0,3
z toho: Privatizační příjmy	0,1	0,9	0,0	0,0	0,0
- Přecenění a ostatní faktory	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
p.m. implicitní úroková míra z úrovně dluhu	3,6	3,9	4,2	4,1	4,0

(1) Notifikace (říjen 2007)

(2) Výhled

(3) Privatizace samotná nemá vliv na výši dluhu. Privatizační příjmy jsou ovšem jedním z potenciálních zdrojů nedluhového financování deficitu.

Zdroj: MF ČR

Ve výhledu se neuvažuje s žádnými dosud neschválenými privatizačními akcemi. V případě uskutečnění některých plánovaných privatizačních projektů a využití privatizačních příjmů pro financování vládních výdajů se bude vládní dluh proti výhledu zvyšovat pomaleji.

3.6 Rozpočtové dopady významných reforem

Fiskální výhled na období let 2008 až 2010 je ovlivněn přijatým souhrnem reformních opatření. Záměry provést tyto kroky byly prezentovány v loňské aktualizaci KP. Podstatnou část těchto opatření se podařilo v roce 2007 promítnout do legislativních změn a následně do státního rozpočtu na rok 2008 a jeho střednědobého výhledu.

Část opatření je motivována fiskálními důvody, zejména nutností snižovat vládní deficit. Část opatření je vedena snahou naplňovat priority Národního programu reforem, především podporovat ekonomickou výkonnost a zlepšovat fungování trhu práce. Tabulka 3.6 shrnuje dopady všech aktivních rozpočtových opatření. Na jedné straně se jedná o fiskálně motivované výdajové úspory v oblasti sociálních dávek⁸ a mezd a platů. Na straně druhé jde o posílení výdajů, jejichž cílem je pozitivně působit na ekonomický růst a zaměstnanost.

⁸ Úpravy sociálního systému nejsou vedeny pouze potřebou dosáhnout rozpočtových úspor, ale rovněž snahou zvýšit motivaci k ekonomické aktivitě a snížit distorzní vliv systému na rozhodování ekonomických subjektů.

Tabulka 3.6: Bilance dopadů rozpočtových opatření

v % HDP	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
Autonomní scénář				
Vládní saldo - podzim 2006 (loňská aktualizace KP)	-4,0	-3,5	-3,2	.
Meziroční změna autonomního scénáře	0,6	0,3	0,5	.
Vládní saldo - podzim 2007 (současná aktualizace KP)	-3,4	-3,2	-2,7	-2,4
Dopady rozpočtových opatření				
Příjmy celkem	-	0,2	-0,4	-0,8
Daně	-	0,2	-0,4	-0,6
Sociální příspěvky	-	0,0	0,0	-0,1
Výdaje celkem	-	-0,2	-0,5	-0,9
Sociální transfery	-	-0,8	-0,8	-0,9
Náhrady zaměstnancům	-	-0,1	-0,2	-0,3
Ostatní výdajové škrty a úspory	-	0,0	-0,1	-0,4
Zvýšení investic do infrastruktury	-	0,3	0,2	0,3
Ostatní výdajová opatření	-	0,4	0,3	0,4
Saldo vládního sektoru	-	0,3	0,1	0,1
Fiskální cíle				
Saldo vládního sektoru	-3,4	-2,9	-2,6	-2,3

(1) Notifikace (říjen 2007)

(2) Výhled

Zdroj: MF ČR

Snížení deficitu v autonomním scénáři mezi loňskou a současnou aktualizací KP se odvíjí od příznivějších předpokladů o makroekonomickém vývoji, které se promítají do vyšších odhadovaných příjmů z daní a sociálních příspěvků.

Fiskálně motivované výdajové úspory přispějí ke snížení salda vládního sektoru o 0,9 p.b. HDP v roce 2008, o 1,1 p.b. HDP v roce 2009 a o 1,6 p.b. v roce 2010. Tato úspora je využita částečně k postupnému snižování daňového zatížení práce a právnických osob a částečně k posílení výdajových priorit.

Dodatečné příjmy v důsledku lepšího než původně očekávaného makroekonomického vývoje jsou použity plně ke snížení deficitu. Současně dochází k restrukturalizaci výdajové strany od mandatorních k nenárokovým výdajům a příjmové strany od přímého k nepřímému zdanění (podrobnější popis jednotlivých opatření viz Kapitola 5).

4 Porovnání s předchozím Konvergenčním programem a analýza citlivosti

4.1 Porovnání s předchozím makroekonomickým scénářem

Rozdíly makroekonomických scénářů současného a loňského programu vyplývají z následujících příčin:

- byla zahrnuta nová pozorování makroekonomických jevů,
- vedle běžných zpřesnění byla provedena revize časových řad čtvrtletních i ročních národních účtů, spočívající zejména ve změně metodického způsobu zachycení zahraničního obchodu zbožím a službami,
- mírně se změnily exogenní předpoklady programu,
- došlo ke zpřesnění odhadu tempa růstu potenciálního produktu směrem vzhůru,
- byly zahrnuty dopady opatření zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů.

V rámci předpokladů scénáře programu je ve srovnání s programem předchozím předpokládán mírně příznivější vývoj v zemích EU a zejména v Německu. Vliv vyšších očekávaných dolarových cen ropy v letech 2008 – 2010 se téměř kompenzuje se slabším směnným kurzem USD vůči EUR i vůči české koruně.

Tabulka 4.1: Předpoklady scénáře

	KP 2006			KP 2007			Rozdíl		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Růst HDP (%)									
USA	3,5	3,4	2,6	2,8	2,1	2,5	-0,7	-1,3	-0,1
EU-25	1,7	2,7	2,2	3,0	2,8	2,5	1,3	0,1	0,3
Německo	0,9	2,2	1,4	2,9	2,7	2,3	2,0	0,5	0,9
Ceny ropy									
(USD / barel)	54,4	67,5	59,8	65,4	67,8	72,5	11,0	0,3	12,8
Směnný kurz									
USD / EUR	1,24	1,25	1,26	1,25	1,35	1,34	0,01	0,10	0,08

Zdroj: MF ČR

Rok 2007 s sebou přináší příznivější makroekonomický vývoj oproti očekávání předchozího programu. Ekonomický růst je vyšší o cca 1,0 p.b., přičemž příspěvek domácí poptávky přesahuje očekávání dokonce o 1,6 p.b. Expanze domácí poptávky má neinflační charakter (růst HICP nižší o 0,2 p.b.). Zaměstnanost roste a nezaměstnanost klesá podstatně rychleji. Díky překvapivému zlepšení směnných relací se výrazně zvýší přebytek bilance zboží a služeb.

Změna projekce na roky 2008 – 2010 v sobě shrnuje persistenci odchylek skutečného a projektovaného vývoje v roce 2007 a dopady přijatých reformních opatření. Výsledkem je mírně rychlejší očekávaný ekonomický růst v nominálním i reálném vyjádření s vyšším příspěvkem domácí poptávky, jednorázové zvýšení inflace v roce 2008 a podstatně napjatější situace na trhu práce.

Tabulka 4.2: Změna indikátorů makroekonomického scénáře

	KP 2006			KP 2007			Rozdíl (p.b.)		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Reálný růst v %									
HDP	6,0	4,9	4,8	6,4	5,9	5,0	0,4	1,0	0,2
Spotřeba domácností	3,9	4,2	4,1	4,4	6,5	4,2	0,5	2,3	0,1
Spotřeba vlády	-1,0	0,5	-0,3	1,1	-0,6	-0,4	2,1	-1,1	-0,1
Tvorba hrubého fixního kapitálu	6,5	7,8	7,9	7,6	6,0	9,0	1,1	-1,8	1,1
Příspěvek domácí poptávky (p.b.)	4,9	4,4	4,1	5,4	6,0	5,1	0,5	1,6	1,0
Příspěvek zahraničního obchodu (p.b.)	1,1	0,5	0,7	1,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,6	-0,8
Potenciální produkt	5,0	5,1	5,1	5,3	5,2	5,5	0,3	0,1	0,4
Produkční mezera (%)	0,9	0,7	0,4	0,7	1,3	0,9	-0,2	0,6	0,5
Růst v %									
HICP	2,4	2,6	2,5	2,1	2,4	3,9	-0,3	-0,2	1,4
Deflátor HDP	1,4	2,6	2,9	1,1	3,5	3,1	-0,3	0,9	0,2
Zaměstnanost	1,6	1,0	0,5	1,7	1,5	1,1	0,1	0,5	0,6
Míra nezaměstnanosti (VŠPS-úroveň v %)	7,2	6,7	6,5	7,1	5,5	4,8	-0,1	-1,2	-1,7
Směnný kurz CZK/EUR (úroveň)	28,4	28,0	27,5	28,3	28,0	27,4	-0,1	0,0	-0,1
Bilance zboží a služeb (v % HDP)	1,8	2,2	3,1	3,2	4,2	4,3	1,4	2,0	1,2
Čisté půjčky/výpůjčky (v % HDP)	-2,8	-1,4	0,2	-2,7	-2,6	-1,7	0,1	-1,2	-1,9

Zdroj: MF ČR

4.2 Porovnání s fiskálním rámcem předchozího Konvergenčního programu

V Tabulce 4.3 je provedeno srovnání fiskálního scénáře v loňské a letošní aktualizaci KP. Vzhledem k příznivějším makroekonomickým předpokladům a schválení stabilizačních rozpočtových opatření je výhled vládního deficitu v letošní aktualizaci optimističtější.

Podíl salda vládního sektoru na HDP dosáhl podle aktuálních údajů v roce 2006 hodnoty o 0,6 p.b. nižší, než činila predikce v loňské aktualizaci. Lepšího než rozpočtovaného salda bude zřejmě dosaženo i v roce 2007. V letech 2008 a 2009 by měl být vládní deficit v porovnání s loňským KP nižší zhruba o 0,6 p.b.

Tabulka 4.3: Srovnání s předchozím Konvergenčním programem

v % HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
			(1)	(2)	(2)	(2)
Růst reálného HDP (%)						
Předchozí aktualizace		6,0	4,9	4,8	4,8	.
Současná aktualizace		6,4	5,9	5,0	5,1	5,3
Rozdíl		0,4	1,0	0,2	0,3	.
Saldo sektoru vládních institucí						
Předchozí aktualizace	EDP B.9	-3,5	-4,0	-3,5	-3,2	.
Současná aktualizace	EDP B.9	-2,9	-3,4	-2,9	-2,6	-2,3
Rozdíl		0,6	0,6	0,6	0,6	.
Hrubý dluh sektoru vládních institucí						
Předchozí aktualizace		30,6	30,5	31,3	32,2	.
Současná aktualizace		30,1	30,4	30,3	30,2	30,0
Rozdíl		-0,5	-0,1	-1,0	-2,0	.

(1) Odhad, notifikace (říjen 2007)

(2) Výhled

Zdroj: MF ČR

4.3 Analýza citlivosti

Vývoj české ekonomiky v posledních přibližně pěti letech lze považovat za příznivý. Přesto je důležité upozornit, že je výrazně ovlivněn řadou protichůdných faktorů. Jde zejména o pozitivní vliv dlouhotrvajícího přílivu přímých zahraničních investic a zároveň negativní dopad velmi vysokých cen ropy a ostatních komodit. S ohledem na skutečnost, že simulace dopadů strukturálních změn spojených s přílivem přímých zahraničních investic jsou velmi komplikované a značně diskutabilní, pozornost je zaměřena na makroekonomické dopady ceny ropy.⁹ Nepříznivý vývoj cen surovin však nepůsobí negativně pouze na českou ekonomiku, ale bude ovlivňovat i ekonomický vývoj v celé EU.¹⁰ Citlivostní analýza je proto doplněna o dva sekundární efekty, a to vliv zahraniční poptávky a zahraniční inflace.

Analýza citlivosti české ekonomiky je testována pomocí dvou scénářů. Optimistický scénář kombinuje pozitivní externí nabídkové a poptávkové šoky. Je založen na předpokladu postupného poklesu ceny ropy, nepatrně vyšší dynamiky zahraniční poptávky a naopak nižšího tempa růstu zahraničních cen průmyslových výrobců. Pesimistický scénář naopak vychází z předpokladů vysoké ceny ropy, nižší dynamiky zahraniční poptávky a vyšší zahraniční inflace.

Tabulka 4.4: Scénáře vývoje exogenních proměnných

		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
UK Brent						
Optimistický	USD/barel		62.8	62.5	51.8	50.0
Základní	USD/barel	65.4	67.8	72.5	66.8	65.0
Pesimistický	USD/barel		72.8	82.5	81.8	80.0
HDP EU 15						
Optimistický	meziročně v %		2.9	2.8	2.7	2.6
Základní	meziročně v %	3.0	2.7	2.5	2.5	2.5
Pesimistický	meziročně v %		2.6	2.2	2.3	2.4
PPI EU 15						
Optimistický	meziročně v %		3.4	3.1	3.5	3.8
Základní	meziročně v %	3.9	3.9	3.9	3.9	3.9
Pesimistický	meziročně v %		4.4	4.7	4.3	4.0

Zdroj: MF ČR

Optimistický scénář

Nastavení scénářů je charakteristické prvotním nominálním a sekundárním reálným dopadem na českou ekonomiku. Díky předpokládanému pozvolnému poklesu ceny ropy až na úroveň cca 50 USD/barel v průběhu simulace můžeme čekat výrazné zlepšení vnější nerovnováhy měřené saldem běžného účtu platební bilance. Nižší cena ropy má velmi pozitivní důchodový

⁹ Pro kvantitativní analýzu dopadů výše zmíněných faktorů na ekonomický vývoj v ČR je využit střednědobý čtvrtletní kalibrovaný model. Jedná se o standardní keynesiánský model doplněný o neoklasickou nabídkovou stranu.

¹⁰ Analyzován je výhradně možný dopad fluktuací ceny ropy na ekonomiku EU. K odhadu citlivosti evropské ekonomiky bylo využito simulačních výsledků modelu MULTIMOD, sestaveného Mezinárodním měnovým fondem.

4 Porovnání s předchozím Konvergenčním programem a analýza citlivosti

efekt, neboť díky relativně vysoké energetické náročnosti české ekonomiky se firmám sníží jejich výrobní náklady, což se pozitivně projeví v nižší dynamice cen.

Vyšší růst zahraniční poptávky bude následně působit pozitivně na akceleraci růstu exportu a tím i průmyslové aktivity. Díky pouze pozvolně klesající importní náročnosti nabídkové strany české ekonomiky však bude vyšší dynamika exportu spojena zároveň s vyšší dynamikou importu. Celkový pozitivní efekt tak bude částečně redukován. Vyšší dynamika ekonomické aktivity by měla být spojena s vyšší poptávkou po práci, zároveň ovšem s vyšší produktivitou práce, což sníží dopad na růst zaměstnanosti. Díky nižším cenám surovin a současně nižší dynamice zahraničních cen lze předpokládat příznivý dopad na vývoj cen i mezd.

Tabulka 4.5: Makroekonomické dopady optimistického scénáře

		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Hrubý domácí produkt						
Spotřeba domácností	objem, růst v %	4,4	6,5	4,3	4,8	4,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu	objem, růst v %	7,6	6,0	9,2	8,0	7,5
Vládní výdaje	objem, růst v %	1,1	-0,6	-0,4	-0,3	-0,5
Export zboží a služeb	objem, růst v %	15,9	13,3	12,2	13,5	13,9
Import zboží a služeb	objem, růst v %	15,2	14,0	12,9	12,8	12,7
Hrubý domácí produkt	objem, růst v %	6,4	6,0	5,3	5,6	5,9
Trh práce						
Zaměstnanost	růst v %	1,7	1,5	1,2	0,6	0,4
Míra nezaměstnanosti	v %	7,1	5,5	4,7	4,4	4,4
Mzdy a platy	růst v %	5,7	7,7	6,4	6,8	6,9
Ceny						
Index spotřebitelských cen	růst v %	2,1	2,3	3,7	1,9	1,8
Deflátor HDP	růst v %	1,1	3,7	3,5	2,2	2,0
Vládní sektor						
Deficit	v % HDP	-2,9	-3,4	-2,7	-2,4	-2,0
Dluh	v % HDP	30,1	30,3	30,0	29,5	29,0
Ostatní ukazatele						
PRIBOR 3M	v % p.a.	2,3	3,0	3,5	3,1	2,8
Běžný účet	v % HDP	-3,0	-2,4	-1,7	-0,4	1,4

Zdroj MF ČR

Vlivem mírné decelerace inflace a zvýšení dynamiky HDP dochází jen k nevýrazným změnám v objemu mezd a platů. Z tohoto důvodu je zvýšení příjmu důchodových daní fakticky zanedbatelné. Navíc, vzhledem ke kompozici ekonomického růstu se příliš nezvýší ani příjmy ze spotřeby (DPH a spotřební daně). Výdajová strana rozpočtu předpokládá nominální stnulost výdajových rámců a pro uvedené simulace je tedy fakticky neměnná.¹¹ Pokles na výdajové straně rozpočtu je spojen s poklesem dluhové služby, která je ovlivněna nižší úrovní nominálních úrokových sazeb, a nižšími výdaji na dávky v nezaměstnanosti. Naplnění optimistického scénáře by vedlo k nepatrnému zlepšení hospodaření vládního sektoru.

¹¹ V realitě by však pozitivní cenový vývoj mohl být rovněž spojen s úsporami na výdajové straně rozpočtu (např. nižší valorizace důchodů, sociálních dávek apod.), tento faktor však v našich simulacích zohledněn není, což může vést k nadhodnocení deficitu či dluhu v uvedeném scénáři.

Pesimistický scénář

V případě pesimistického scénáře vývoje ceny ropy dochází k bezprostřednímu zhoršení vnější nerovnováhy. Sekundárním efektem bude nižší dynamika zahraniční poptávky a naopak rychlejší růst zahraničních cen. Nižší zahraniční poptávka se může promítnout v nižší exportní výkonnosti a následně i v nižším růstu HDP. Vyšší růst zahraničních cen bude znamenat další tlak na růst dovozních cen a růst výrobních nákladů. Vyšší dynamika cen bude navíc stimulovat akceleraci mzdových požadavků, což povede k dalšímu zvýšení výrobních nákladů s cenovým dopadem. Lze předpokládat, že centrální banka by reagovala zvýšením úrokových sazeb.

Tabulka 4.6: Makroekonomické dopady pesimistického scénáře

		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Hrubý domácí produkt						
Spotřeba domácností	objem, růst v %	4,4	6,5	4,1	4,4	4,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	objem, růst v %	7,6	6,0	8,9	7,6	6,9
Vládní výdaje	objem, růst v %	1,1	-0,6	-0,3	-0,2	-0,5
Export zboží a služeb	objem, růst v %	15,9	13,1	11,5	12,4	13,0
Import zboží a služeb	objem, růst v %	15,2	13,9	12,5	12,0	12,1
Hrubý domácí produkt	objem, růst v %	6,4	5,9	4,7	4,6	4,7
Trh práce						
Zaměstnanost	růst v %	1,7	1,5	1,1	0,4	0,1
Míra nezaměstnanosti	v %	7,1	5,5	4,8	4,6	4,7
Mzdy a platy	růst v %	5,7	7,7	6,6	7,1	7,1
Ceny						
Index spotřebitelských cen	růst v %	2,1	2,5	4,1	2,7	2,4
Deflátor HDP	růst v %	1,1	3,3	2,8	2,5	2,4
Vládní sektor						
Deficit	v % HDP	-2,9	-3,5	-3,0	-2,9	-2,6
Dluh	v % HDP	30,1	30,5	30,6	30,9	31,1
Ostatní ukazatele						
PRIBOR 3M	v % p. a.	2,3	3,0	3,7	3,5	3,3
Běžný účet	v % HDP	-3,0	-2,9	-2,9	-2,1	-0,5

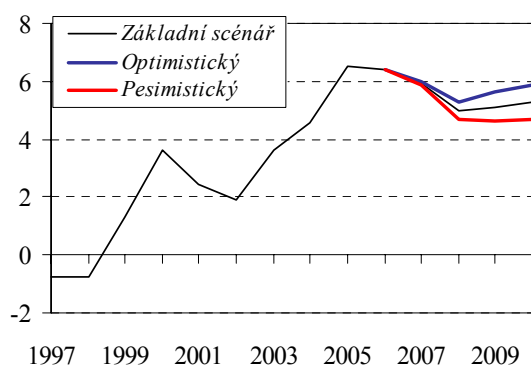
Zdroj: MF ČR

Vyšší akcelerace inflace než decelerace reálných veličin (zaměstnanosti, HDP) způsobuje, že i v případě pesimistického scénáře se zvýší výnos některých daní. Vyšší míra inflace je však spojena s vyššími nominálními úrokovými sazbami, a tedy vyššími náklady dluhové služby. Dochází rovněž ke zvýšenému čerpání podpor v nezaměstnanosti.¹² Lze očekávat, že realizace pesimistického scénáře by vedla ke zhoršení hospodaření veřejných financí.

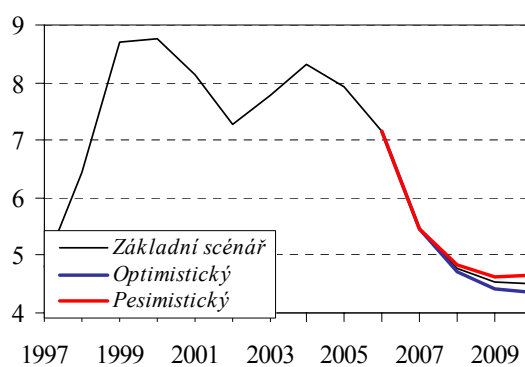
¹² Navíc je třeba upozornit, že vyšší míra inflace v našem scénáři není spojena s dodatečnou valorizací starobních důchodů či jiných sociálních dávek. Toto zjednodušení může vést v případě pesimistického scénáře k podhodnocení výsledného nárůstu deficitu, resp. vládního dluhu.

4 Porovnání s předchozím Konvergenčním programem a analýza citlivosti

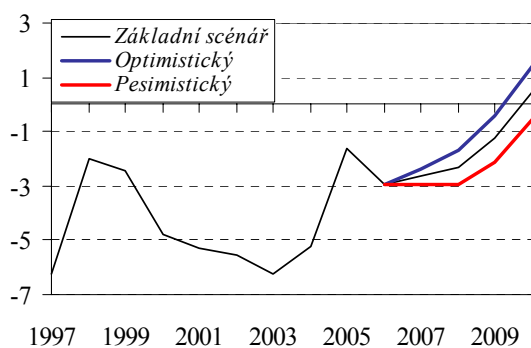
Graf 4.1: HDP (meziročně v %)

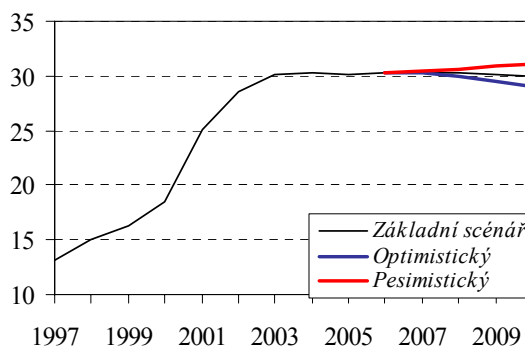
Graf 4.2: Míra nezaměstnanosti (v %)

Graf 4.3: Běžný účet (v % HDP)

Graf 4.4: Vládní dluh (v % HDP)

Zdroj: MF ČR

5 Kvalita veřejných financí – příjmy a výdaje

5.1 Vládní strategie

Jedním z cílů vládní strategie je zlepšení kvality veřejných financí zejména v oblastech fiskální disciplíny, efektivnosti vládních výdajů a daňové správy, dlouhodobé udržitelnosti a institucionálního rámce. Za tímto účelem vláda přijala v roce 2007 soubor opatření na příjmové i výdajové straně směřující ke stabilizaci veřejných financí a snížení deficitu vládního sektoru pod 3 % HDP v roce 2008 (blíže viz Kapitola 3). V delším časovém horizontu jsou vládním cílem reformy systémů důchodového zabezpečení a zdravotnictví, které posílí dlouhodobou udržitelnost veřejných financí (blíže viz Kapitola 6). Kroky v oblasti kvality institucionálního rámce jsou předmětem Kapitoly 7.

V oblasti restrukturalizace výdajové strany hrají klíčovou úlohu úsporná opatření v oblasti sociálních mandatorních výdajů, která budou brzdit dynamiku jejich růstu a zefektivňují státní podporu v sociální sféře.

Další významnou oblastí, která přispěje k omezení mandatorních a kvazimandatorních výdajů vládního sektoru, jsou výdaje na mzdy zaměstnanců ve státní správě.

Plánovaná opatření sledují kromě fiskálních cílů rovněž naplnění priorit obsažených v Národním programu reform. Zejména se jedná o podporu ekonomického růstu a zaměstnanosti prostřednictvím snížení celkového daňového zatížení ekonomických subjektů. Bude pokračovat v přesunu daňového břemene od přímých daní k nepřímým a současně dojde k omezení administrativní zátěže a daňové distorze zjednodušením daňového systému.

5.2 Příjmy vládního sektoru

Přijatá výdajově zaměřená konsolidace umožní vedle redukce deficitu rovněž další postupný pokles složené daňové kvóty. Daňové břemeno vyjádřené daňovou kvótou se v roce 2006 pohybovalo na úrovni 36,0 % HDP a meziročně tak vykázalo pokles o 0,8 p.b. Postupný pokles daňové kvóty je dán jednak skutečností, že daňové příjmy v souhrnu vykazují nižší než jednotkovou elasticitu ve vztahu k HDP, a současně opatřeními směřujícími ke snížení vysokého zdanění práce a právnických osob. Přímé zdanění ve formě běžných daní z důchodů bude klesat z 8,8 % v roce 2007 na 7,5 % HDP v roce 2010 (viz Tabulka 5.1).

Směrem ke zvýšení podílu příjmů vládního sektoru na HDP bude naopak působit nárůst nepřímého zdanění, který je patrný z meziročního nárůstu podílu daní z výroby a dovozu (zejména daně z přidané hodnoty a spotřebních daní) z 10,9 % v roce 2007 na 11,5 % HDP v roce 2008. V dalších letech dochází k autonomnímu poklesu vlivem menší než jednotkové elasticity výnosů nepřímých daní na HDP.

Příjmy ze sociálních příspěvků budou mimo jiné negativně ovlivněny zavedením institutu maximálního vyměřovacího základu a od roku 2009 také úpravami systému nemocenského pojištění (blíže viz Box 5.2). Jejich podíl na HDP tak bude postupně klesat ze 16,2 % v roce 2006 na 15,0 % HDP v roce 2010.

Podíl celkových příjmů vládního sektoru na HDP poklesne ze 40,7 % v roce 2006 na 37,1 % v roce 2010.

Tabulka 5.1: Příjmy vládního sektoru

v % HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
Příjmové položky						
Daňové příjmy		19,7	19,7	19,7	18,9	18,3
Daně z výroby a z dovozu	D.2	10,9	10,9	11,5	11,1	10,8
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	D.5	8,8	8,8	8,2	7,7	7,5
Kapitálové daně	D.91	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociální příspěvky	D.61	16,2	16,2	15,9	15,4	15,0
Důchod z vlastnictví	D.4	0,8	0,6	0,5	0,5	0,4
Ostatní		3,9	3,3	3,3	3,3	3,4
Celkové příjmy	TR	40,7	39,8	39,5	38,1	37,1
p.m.: Daňová kvóta		36,0	35,9	35,7	34,3	33,3

(1) Odhad

(2) Výhled

Zdroj: ČSÚ (2006), MF ČR

Box 5.1: Změny ve zdanění

Daň z příjmu fyzických osob (DPFO)

Od 1.1.2008 bude v ČR platit jednotná sazba DPFO na úrovni 15 % z tzv. superhrubé mzdy (hrubá mzda navýšená o pojistné placené zaměstnavatelem, což představuje rozšíření daňového základu o 54,3 %). Sazba by se od 1.1.2009 měla dále snížit na 12,5 % (o konkrétních sazbách však rozhodne novela zákona o dani z příjmů předběžně plánovaná do první poloviny roku 2008). Stejně sazby platí i pro většinu položek podléhajících srážkové dani (u DPFO i DPPO). Na straně slev na dani dochází rovněž ke změnám. Od 1.1.2008 bude sleva na poplatníka případně druhého manžela bez příjmů zvýšena ze 7 200 Kč na 24 840 Kč a od 1.1.2009 tato sleva klesá z důvodu snížení daňové sazby na 16 560 Kč. Sleva na dítě se v roce 2008 zvyšuje ze 6 000 Kč na 10 680 Kč, v roce 2009 pak klesá na 10 200 Kč. Sleva na studujícího má být v obou letech 4 020 Kč. Společné zdanění manželů bude v zrušeno stejně jako minimální základ daně pro osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ).

Změny u DPFO sníží příjmy vládního sektoru o cca 21 mld. Kč v roce 2008, o cca 30 mld. Kč v roce 2009 a o cca 34 mld. Kč v roce 2010.

Daň z příjmu právnických osob (DPPO)

Sazba DPPO klesne od 1.1.2008 z 24 % platných pro rok 2007 na 21 %, od 1.1.2009 dále na 20 % a konečně od 1.1.2010 na 19 %. Pokračuje tak dlouhodobý proces poklesu sazby DPPO. Snížení daňových sazeb bude doprovázeno určitým rozšířením daňového základu. Bude se jednat zejména o zpřísnění pravidel nízké kapitalizace a omezení daňové uznatelnosti úroků, dále pak o dodanění neuhrazených závazků, zdanění ostatních příjmů u loterií a her nad rámec vsazených částek, zrušení možnosti daňového odpisu pohledávek splatných do 31. 12. 2004 a některé další změny v oblasti tvorby rezerv.

Celkové snížení příjmů v důsledku opatření u DPPO se předpokládá ve výši cca 9 mld. Kč v roce 2008, cca 24 mld. Kč v roce 2009 a cca 34 mld. Kč v roce 2010.

Daň z přidané hodnoty (DPH)

V ČR vedle sebe existují dvě sazby daně z přidané hodnoty – snížená ve výši 5 % a základní ve výši 19 %. Od 1.1.2008 dojde ke zvýšení snížené sazby DPH z 5 % na 9 %. Zvýšení sazby se dotkne zejména potravin, stavebních prací pro sociální bydlení, ubytovacích služeb a hromadné pravidelné dopravy cestujících.

Zachování dvou sazeb daně (základní sazba daně zůstane ve výši 19 %) sleduje udržení sociální citlivosti reformy vůči ekonomicky neaktivní populaci, jako jsou důchodci nebo ekonomicky neaktivní rodiče s dětmi, a nízkopříjmovým domácnostem. Lze také očekávat, že na vysoce konkurenčních trzích, jakým je např. trh s potravinami, se zvýšení sazby daně nepromítne plně do koncové ceny výrobků a služeb. Z důvodu podpory ekologicky citlivého chování došlo k dílčímu přefazování některých výrobků mezi položky zatížené sníženou sazbou daně a o dalších se uvažuje.

Předpokládá se, že toto opatření přinese roční zvýšení příjmů státního rozpočtu v jednotlivých letech o cca 27 až 29 mld. Kč.

Spotřební daně

Od roku 2008 se počítá se zvýšením daně z cigaret a tabáku. Krabička cigaret by měla podražít až o 7 Kč. Daň z tabáku je v současné době 905 Kč za kg a má dojít ke zvýšení této daně na 1 280 Kč za kg.

Další změnou v oblasti spotřebních daní je zavedení ekologické daně z elektřiny, zemního plynu a pevných paliv.

Elektřina: od 1.1.2008 bude zavedena daň z elektřiny ve výši 28,3 Kč za MWh, přičemž existují výjimky z placení (např. na hromadnou přepravu na železnici nebo ekologicky šetrnou výrobu).

Zemní plyn: pro výrobu tepla se od 1.1.2008 zavádí daň ze zemního plynu ve výši 30,6 Kč za MWh, pro pohon motorů vzroste do roku 2020 daň z 0 Kč (dnes) na 264,8 Kč za MWh. Výjimku například představují domácnosti, které odebírají plyn k vytápění. Touto daní nebude zatížen také plyn jako palivo pro lodě.

Pevná paliva: sazba bude ve výši 8,5 Kč za GJ, přičemž pevná paliva například nepodléhají dani u výrobců elektřiny.

Tato opatření by měla přinést v roce 2008 navíc celkem 11,6 mld. Kč, z toho ekologické daně 4,6 mld. Kč.

Majetkové daně

V rámci změn daňového systému ČR dojde k rozšíření osvobození od daně dědické a darovací tak, aby se vztahovalo na osoby v příbuzenském vztahu a na osoby žijící se zůstavitelem nebo dárce ve společné domácnosti. Na obce se přenáší nové pravomoci u daně z nemovitosti, a to možnost ovlivnit její výši, případně osvobodit zemědělce od placení této daně za zemědělské pozemky.

Dopad změn v oblasti majetkových daní se předpokládá jako roční snížení příjmů veřejných rozpočtů ve výši cca 0,4 mld. Kč.

Aktivní opatření daňové politiky shrnuje následující Tabulka 5.2:

Tabulka 5.2: Dopady daňových změn na příjmy vládního sektoru

v mld. Kč	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Daně celkem	7,9	-14,7	-27,9
Daně celkem (% HDP)	0,2	-0,4	-0,6
v tom: Daň z přidané hodnoty	27,2	28,0	29,2
Daň z příjmů fyzických osob	-21,2	-30,1	-34,3
Daň z příjmů právnických osob	-9,3	-23,8	-34,0
Spotřební daně	11,6	11,6	11,6
Majetkové daně	-0,4	-0,4	-0,4

Zdroj: MF ČR

5.3 Výdaje vládního sektoru

Fiskální konsolidace se vzhledem k pozvolnému snižování podílu příjmů na HDP opírá o úspory na výdajové straně veřejných rozpočtů. Celková tendence k poklesu výdajů vládního

sektoru na HDP je následně dána jednak aktivními úspornými opatřeními vlády a dále, obdobně jako v případě příjmové strany, podproporcionálním růstem některých výdajů vládního sektoru vzhledem k vysokým tempům růstu HDP.

Do klesajícího podílu výdajů vládního sektoru na náhrady zaměstnancům na HDP se bude promítat nízký růst objemu mezd a platů ve státní správě. Záměrem vlády je zvyšovat objem mzdových prostředků ve státě regulované sféře pouze o 1,5 % ročně. Růst průměrné mzdy na úrovni alespoň 4,5 % a současně zvýšení efektivnosti státní správy by měly být zajištěny snižováním počtu zaměstnanců ve veřejné správě nejméně o 3 % ročně. Výhled přesto počítá s výrazně rychlejším zvyšováním objemu mezd ve vládním sektoru (cca o 3,5 % ročně), neboť zaměstnanost v celém sektoru výrazně převyšuje regulovanou sféru a zbytek vládního sektoru zřejmě nebude plně následovat záměry vlády. Podíl náhrad zaměstnancům na HDP klesá ze 7,8 % v roce 2006 na 6,7 % HDP v roce 2010.

Klesající trend bude vykazovat rovněž podíl vládní výdajů na nákup zboží a služeb. Úsporná opatření se odrazí na podílu celkové vládní spotřeby na HDP, který v období 2006 až 2010 klesne z 21,2 % na 17,4 %.

Rozhodujícím prostředkem konsolidace pro dosažení fiskálních cílů budou nicméně úspory v oblasti mandatorních a kvazimandatorních výdajů, které tvoří ve státním rozpočtu na rok 2007 téměř tři čtvrtiny celkových výdajů. Očekává se, že vládou přijatá reformní opatření popsána v Boxu 5.2 se následně pozitivně odrazí v poklesu podílu celkových sociálních transferů na HDP z 17,9 % v roce 2006 postupně na 16,3 % HDP v roce 2010. K největšímu poklesu dojde v případě výdajů na sociální dávky jiné než naturální, které mezi roky 2007 a 2008 vykáží pokles ze 13,0 % na 12,3 % HDP a do roku 2010 dále klesnou na 11,5 % HDP.

Nárůst naopak vykáže hrubá tvorba fixního kapitálu, která se v důsledku realizace investičních projektů financovaných mimo jiné prostředky z fondů EU v podílovém vyjádření na HDP zvýší z 5,0 % v roce 2006 na 5,6 % HDP v roce 2010. Postupný náběh čerpání by se měl projevit nejprve vysokými a postupně se snižujícími tempy růstu vládních investic.

Podílové vyjádření poskytnutých dotací a běžných a kapitálových transferů (v Tabulce 5.3 součástí položky „Ostatní“) na HDP vykazuje do roku 2010 ve srovnání s rokem 2006 pouze mírný pokles.

Úrokové platby vládního sektoru se v důsledku růstu úrokových sazeb z nově emitovaných dluhopisů mírně zvýší z 1,1 % v roce 2006 na 1,2 % HDP v roce 2010.

Podíl celkových výdajů na HDP v roce 2006 meziročně poklesl o 1,3 p.b. na 43,6 % a do roku 2010 by se měl dále snížit na úroveň 39,4 % HDP.

Tabulka 5.3: Výdaje vládního sektoru

v % HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
Výdajové položky						
Náhrady zaměstnancům	D.1	7,8	7,6	7,3	7,0	6,7
Mezispotřeba	P.2	6,6	5,8	5,5	5,1	4,8
Sociální transfery		17,9	18,2	17,4	16,8	16,3
Naturální sociální dávky poskytované tržními výrobci	D.6311, D.63121, D.63131	5,3	5,2	5,1	5,0	4,8
Sociální dávky jiné než naturální	D.62	12,6	13,0	12,3	11,8	11,5
Úroky	EDP D.41	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2
Dotace	D.3	1,9	2,0	2,2	1,9	1,8
Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51	5,0	5,1	5,3	5,4	5,6
Ostatní		3,3	3,4	3,6	3,3	3,1
Celkové výdaje	TE	43,6	43,3	42,4	40,7	39,4
p.m.: Spotřeba vlády (nominální)	P.3	21,2	20,0	19,1	18,2	17,4

(1) Odhad

(2) Výhled

Zdroj: ČSÚ (2006), MF ČR

Box 5.2: Změny v oblasti sociálního zabezpečení

Úpravy v oblasti sociálního a zdravotního pojištění

Účinnost zákona o **nemocenském pojištění** byla odložena na 1.1.2009. Od 1.1.2008 budou na základě zákona o stabilizaci veřejných financí realizována následující opatření: u nemocenského pojištění se pro první tři dny pracovní neschopnosti ruší nárok na nemocenskou, plat nebo služební příjem. Pro 4. až 30. kalendářní den pracovní neschopnosti činí výše nemocenské 60 % denního vyměřovacího základu (DVZ), pro 31. až 60. den 66 % DVZ a od 61. dne 72 % DVZ. Rovněž se snižuje maximální měsíční dávka v nemoci (podle výše příjmů až o 3 500 Kč). Výše podpory při ošetřování člena rodiny činí 60 % DVZ a peněžitá pomoc v mateřství 69 % DVZ. Vzhledem ke skutečnosti, že očekávaný dopad nového zákona o nemocenském pojištění na příjmovou stranu rozpočtů v čase narůstá, činí úspora daná odložením zákona o jeden rok oproti loňskému rozpočtovému výhledu cca 10 mld. Kč nejen v roce 2008, ale i v roce 2009.

Zpracováním parametrických změn rozhodných pro výplatu dávek do stávajícího zákona dochází k úspoře na straně výdajů o 6,8 mld. Kč v roce 2008. Zpracováním parametrických změn do nového zákona platného od 1.1.2009 dochází k úspoře o 2,6 mld. Kč v roce 2009 a 6,5 mld. Kč v roce 2010.

Účinnost zákona o **úrazovém pojištění** se odkládá o dva roky na 1.1.2010. Posunutím účinnosti dojde ke zvýšení záporného salda příjmů a výdajů vládního sektoru oproti loňskému rozpočtovému výhledu o 2,5 mld. Kč v roce 2008 a o 1,6 mld. Kč v roce 2009. Naopak v roce 2010 by již mělo dojít ke kladnému saldu příjmů a výdajů ve výši 1 mld. Kč.

Od 1.1.2008 je zaveden roční maximální vyměřovací základ pro placení pojistného (který byl dosud zaveden pouze pro OSVČ), a to pro zaměstnance a OSVČ ve výši 48násobku průměrné mzdy za kalendářní rok (tj. na úrovni čtyřnásobku průměrné mzdy v národním hospodářství).

U zdravotního pojištění se dále upravuje vyměřovací základ platby ze státního rozpočtu za osoby, za které je plátcem stát. Ten zůstává na úrovni 25 % průměrné mzdy, ale bez jejího navýšení přepočítacím koeficientem. Tím je **zmrazen růst výdajů na platbu státu do systému veřejného zdravotního pojištění**. Odhad úspory proti výdajům zahrnutým do výhledu činí v důsledku tohoto opatření 3,4 mld. Kč v roce 2008, 6,4 mld. Kč v roce 2009 a 2,0 mld. Kč v roce 2010. Vláda očekává další úsporná opatření v roce 2010 ve výši 6,6 mld. Kč, příslušné legislativní změny pro tento rok nicméně zatím schváleny nebyly.

Celkové dopady opatření v oblasti sociálního a zdravotního pojištění na saldo veřejných rozpočtů činí cca 12,4 mld. Kč v roce 2008 (tj. 0,3 % HDP), v roce 2009 cca 10,6 mld. Kč (tj. 0,3 % HDP) a 8,9 mld. Kč v roce 2010 (tj. 0,2 % HDP).

Kromě těchto dopadů se očekává, že **zavedení regulačních poplatků** ve zdravotnictví (blíže viz Box 6.1) povede k omezení čerpání zdravotní péče, které se projeví úsporou v oblasti naturálních sociálních transferů okolo 4 mld. Kč ročně.

Státní sociální podpora

Přídavek na dítě bude vyplácen v pevné výši, a to vzestupně podle věku dítěte. Pro první věkovou skupinu do 6 let dítěte jde o částku 500 Kč, pro věkovou skupinu od 6 let do 15 let je to 610 Kč a pro věkovou skupinu od 15 let do 26 let 700 Kč. Nárok je ohraničen příjmem do 2,4násobku životního minima rodiny pro všechny věkové skupiny.

U **sociálního příplatku** dochází ke snížení nárokové hranice z 2,2 na 2,0násobek životního minima rodiny. Výše dávky se nadále bude snižovat se vzrůstajícím příjmem rodiny. Nejvyšší příplatek zůstává 50 Kč měsíčně.

Rodičovský příspěvek je navržen jako „třírychlostní“ systém. Měsíční výše dávky 11 400 Kč bude vyplácená po dobu 24 měsíců (rychlejší čerpání), 7 600 Kč po dobu 36 měsíců (klasické čerpání) nebo čtyřletá varianta, kdy po dobu 21 měsíců činí výše příspěvku 7 600 Kč a po zbytek pak 3 800 Kč (pomalejší čerpání), přičemž si sám rodič dítěte volí variantu výplaty dávek bez možnosti zpětné korekce. U rodičů pečujících o zdravotně postižené dítě je zachován rodičovský příspěvek v základní výměře (tj. 7 600 Kč) po dobu 7 let.

Porodné je stanoveno jedinou částkou 13 000 Kč na každé dítě narozené ode dne účinnosti zákona, a to bez ohledu na počet narozených dětí, popřípadě jejich pořadí.

Dávky péčovské péče se stanovují pevnou částkou ve výši 8 000, 9 000 a 10 000 Kč vzestupně podle věku pro tři věkové skupiny dětí (věkové skupiny viz přídavek na dítě).

Příspěvek na školní pomůcky se ruší.

Pohřebné stanovené pevnou částkou nebude podléhat valorizaci a bude vypláceno ve zcela výjimečných situacích (např. pohřby nezaopatřených dětí).

Celková úspora na straně výdajů vyplývající z výše uvedených opatření se odhaduje na cca 8,5 mld. Kč v roce 2008, cca 10 mld. Kč v roce 2009 a na cca 13 mld. Kč v roce 2010.

Ostatní úpravy v sociální oblasti

Je odstraněna **automatická valorizace většiny sociálních dávek zrušením odvození jejich výše od částek životního minima (jsou stanoveny pevnou částkou v Kč), zároveň se ruší i automatická každoroční valorizace samotných částek** životního a existenčního minima, jejíž termín může vláda stanovit fakultativně a tím ovlivnit i výši dávek, zejména pomoci ve hmotné nouzi, které zůstávají odvozeny od životního minima. Stávající valorizační schéma bude zachováno u důchodů.

U **dávek pomoci ve hmotné nouzi** se zpřísňují podmínky výplaty dávek pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a nevyvíjející žádné nebo malé úsilí k získání příjmu vlastní prací (např. rekvalifikace, účast v projektech dalšího vzdělávání apod.). Nepracují-li tyto osoby 12 měsíců a déle, bude jim vypláceno namísto životního minima pouze zákonem stanovené existenční minimum (nyní 2 020 Kč měsíčně). Tato úprava se nevztahuje na osoby starší 55 let, osoby částečně invalidní a rodiče pečující o dítě mladší 12 let.

Osobě, se kterou zaměstnavatel rozvázal pracovní poměr pro zvláště hrubé porušení pracovní kázně, nevzniká nárok na **dávky podpory v nezaměstnanosti**. Dále uchazeč o zaměstnání vyřazený z evidence uchazečů z důvodu výkonu nelegální pracovní činnosti může o opětovné zařazení do evidence požádat až po uplynutí 6 měsíců.

U **příspěvku na péči** se změny týkají zejména vyšší efektivity vyplácení této dávky. Bude odstraněna duplicita, kdy je-li příjemce dávky celý kalendářní měsíc hospitalizován nebo v zařízení určeném pro výkon trestu, případně v nařízené ústavní léčbě, bude vyplácení této dávky zastaveno. Současně se zpřísňuje kontrola vyplácení dávek.

Tabulka 5.4: Dopady změn sociálních zákonů

v mld. Kč	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Dopady na příjmy			
Zavedení maximálního vyměřovacího základu pro pojistné	-6,6	-6,9	-7,2
Odložení zákona o úrazovém pojištění	-5,9	-5,1	1,0
Odložení zákona o nemocenském pojištění	11,3	10,1	0,0
Celkový vliv na příjmy	-1,1	-1,9	-6,2
Dopady na výdaje			
Odložení zákona o úrazovém pojištění	-3,4	-3,5	0,0
Parametrické změny v dávkách nemocenského pojištění	-6,8	-2,6	-6,5
Dávky státní sociální podpory	-8,5	-9,8	-13,1
Platba státu do systému veřejného zdravotního pojištění	-3,4	-6,4	-8,6
Zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví	-4,0	-4,0	-4,0
Dávky důchodového pojištění	-1,6	-1,1	0,0
Ostatní změny v sociální oblasti	-1,6	-7,1	-6,7
Celkový vliv na výdaje	-29,3	-34,5	-38,9
Dopad na saldo			
Celkový vliv na saldo	28,2	32,6	32,7
Celkový vliv na saldo (v % HDP)	0,7	0,8	0,7

Zdroj: MF ČR

Z Tabulky 5.5 a Grafů 5.1 je ve struktuře výdajů vládního sektoru institucí podle funkcí (COFOG) zřetelný nárůst podílu výdajů na všeobecné veřejné služby, obranu a vzdělávání. Naopak pokles v čase vykazují výdaje na ekonomické záležitosti země a sociální věci. V podílovém vyjádření na HDP mají výdaje sektoru vládních institucí poslední dva sledované roky relativně stabilní hodnotu okolo 44 % s mírně klesající tendencí.

Tabulka 5.5: Výdaje sektoru vládních institucí podle funkcí

v % HDP	Kód ESA	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005
1. Všeobecné veřejné služby	1	4,2	5,0	5,2	5,0	5,5
2. Obrana	2	1,6	1,6	1,9	1,4	1,8
3. Veřejný pořádek a bezpečnost	3	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2
4. Ekonomické záležitosti	4	9,4	8,6	8,4	7,5	6,9
5. Ochrana životního prostředí	5	1,0	1,0	1,2	1,1	1,2
6. Bydlení a společenská infrastruktura	6	1,2	0,7	1,3	0,9	1,4
7. Zdraví	7	6,0	6,3	6,4	6,2	6,1
8. Rekreace, kultura a náboženství	8	1,1	1,3	1,3	1,2	1,2
9. Vzdělávání	9	4,4	5,2	5,2	4,8	4,8
10. Sociální věci	10	13,3	14,5	14,3	13,6	12,8
Výdaje celkem	TE	44,5	46,3	47,3	43,9	43,8

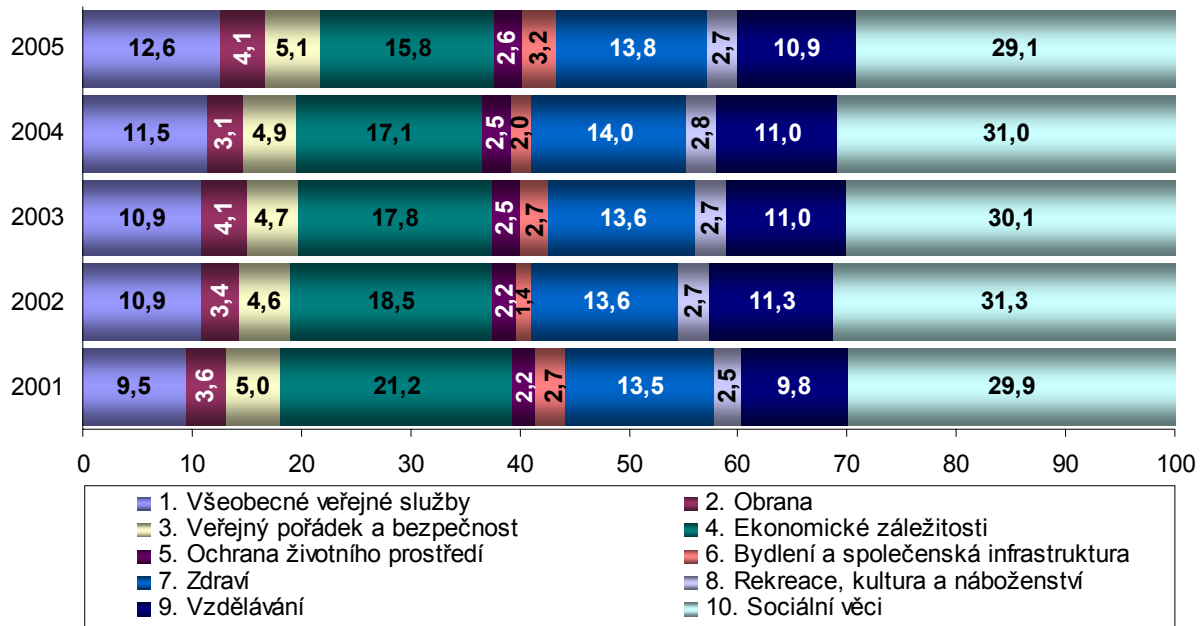
Poznámka: Celkové výdaje neodpovídají přesně aktuální verzi ročních národních účtů. Důvodem je odlišná periodičita zveřejňování hlavních agregátů ročních národních účtů (pololetně v dubnu a říjnu) a výdajů sektoru vládních institucí podle funkcí (jednou ročně v prosinci).

Zdroj: ČSÚ

5 Kvalita veřejných financí – příjmy a výdaje

V následujícím grafu jsou pro výdaje na jednotlivé účely znázorněny v podílu na celkových výdajích sektoru vládních institucí.

Graf 5.1: Vládní výdaje podle funkcí (% celkových výdajů)

Zdroj: ČSÚ

6 Udržitelnost veřejných financí

6.1 Vládní strategie

Dlouhodobá udržitelnost patří mezi slabá místa veřejných financí. Největší riziko představuje očekávaný demografický vývoj, který v následujících několika dekádách poměrně dramaticky zvýší podíl osob důchodového věku na ekonomicky aktivní populaci. Vláda se v současnosti problémem stárnutí populace a jeho dopady na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí intenzivně zabývá a příprava reforem důchodového systému a systému zdravotní péče nabírá konkrétnějších podob.

Důchodový systém

Postup řešení problematiky důchodového systému je rozdělen do tří fází. První fáze je již připravena. Návrh obsahuje stabilizující parametrické úpravy současného průběžně financovaného systému. Mezi hlavní body patří pokračování ve zvyšování důchodového věku postupně až na 65 let, sjednocení věku pro nárok na „trvalý“ vdovský nebo vdovecký důchod s vazbou na důchodový věk a transformace plného invalidního důchodu na důchod starobní při dosažení věku 65 let. Po implementaci uvedených opatření by mělo dojít k úspoře výdajů důchodového systému o zhruba 1 p.b. HDP v roce 2050. Dále se navrhuje prodloužit minimální délku doby pojištění, omezit její náhradní doby a upravit současné definice invalidity a vytvořit rezervní účet pro důchodovou reformu.

Druhá fáze přinese oddělení majetku akcionářů a klientů u systému dobrovolného důchodového připojištění a jeho další úpravy směřující ke zvýšení motivace klientů a participace zaměstnavatelů na podpoře důchodového připojištění. Zavedena bude i garance minimálního příjmu důchodců ve výši životního minima.

V rámci třetí fáze bude případně vytvořen další dobrovolný spořicí pilíř důchodového systému, založený na možnosti (částečného) vyvázání se ze státního průběžného systému (opt-out).

Došlo rovněž k obnovení politické debaty nad strategickými otázkami směřování důchodového systému. V červnu 2007 se poprvé sešel tým složený z vrcholných představitelů jednotlivých parlamentních stran, kteří se dlouhodobě problematikou důchodové reformy zabývají. Jeho úkolem je vyjednat všeobecně přijatelný návrh důchodové reformy, který bude vycházet z výstupů pracovní skupiny z roku 2005¹³. Souběžně probíhá odborná diskuse o variantách řešení oddělení majetku akcionářů a klientů penzijních fondů, což by mělo umožnit případné využití fondů pro zvažované zavedení systému opt-out.

¹³ *Nezávislý expertní tým podrobně analyzoval současný stav důchodového systému a zhodnotil fiskální dopady reformních scénářů navržených hlavními politickými stranami. Připravil komplexní podkladové materiály pro rozhodnutí o koncepci důchodové reformy.*

Zdravotnictví

Reforma zdravotnictví je rovněž rozdělena do více fází. První část již byla zahájena a začleněna do souhrn opatření ke stabilizaci veřejných financí (již schválená opatření viz Box 6.1).

Box 6.1: Úpravy ve zdravotnictví

Od 1.1.2008 nabývá účinnosti novela zákona o veřejném zdravotním pojištění, která zavádí **regulační poplatky** za návštěvu u lékaře, za položku na receptu a za den strávený ve zdravotnickém zařízení. Výše poplatků za návštěvu lékaře, za položku na receptu a některých doplнкů na léky uhrazená jednou osobou je limitována částkou 5 000 Kč ročně. Další legislativní změny byly provedeny v oblasti **stanovování cen a úhrad léků**.

Přínos zdravotnických zařízení z regulačních poplatků je odhadován na 4,4 mld. Kč. Současně se očekává úspora ve výdajích zdravotních pojišťoven cca 4,0 mld. Kč např. díky motivaci obyvatel k omezení návštěv u lékaře a z titulu omezení duplicitních vyšetření u specialistů. Úsporný efekt částečně sníží i zvýšené administrativní výdaje a výdaje spojené s vrácením částí poplatků pojištěncům, které přesáhly limit 5 000 Kč.

Pokles mandatorních výdajů státního rozpočtu na zdravotnictví bude dosažen prostřednictvím dočasného **zmrazení platby státu za státní pojištění** (blíže viz Box 5.2).

V současnosti se připravuje zpracování konkrétních systémových změn směřujících k posílení rovné soutěže zdravotnických zařízení včetně transformace zdravotních pojišťoven na akciové společnosti s větší transparentností fungování. Provedena bude také revize rozsahu zdravotního pojištění a zavedena možnost výběru jiného než standardního rozsahu pojištění s možností připlatit si za nadstandardní péči (popřípadě uzavřít na tuto péči připojištění).

Vláda svým usnesením z června 2007 ustanovila komisi nezávislých expertů (obdobu pracovní skupiny k důchodové reformě), která má za cíl zhodnotit současný stav zdravotního systému a jeho výhledy. Komise by měla rovněž odborně analyzovat strategické reformní návrhy politických stran. Implementace výsledků práce této komise však s největší pravděpodobností připadne až do příštího volebního období.

6.2 Fiskální důsledky stárnutí populace – dlouhodobá projekce

Analýza vývoje veřejných výdajů v dlouhém období vychází převážně ze společných předpokladů a metodologií diskutovaných Skupinou pro stárnutí populace (AWG) při Hospodářském a finančním výboru Evropské rady a z predikce střednědobého makroekonomického vývoje Ministerstva financí ČR. Dlouhodobá projekce nezahrnuje žádná dosud neschválená opatření plánovaná v rámci reformy důchodového systému a zdravotnictví, která byla popsána v předchozí subkapitole.

Tabulka 6.1: Makroekonomické předpoklady projekcí

v % HDP	Rok 2006	Rok 2010	Rok 2020	Rok 2030	Rok 2040	Rok 2050
Růst produktivity práce	5,0	5,1	3,0	2,7	1,9	1,7
Reálný růst HDP	6,4	5,3	2,5	1,9	0,4	0,8
Míra participace mužů (ve věku 20 - 64)	83,2	84,6	87,4	87,1	84,4	85,6
Míra participace žen (ve věku 20 - 64)	68,5	70,6	76,4	76,1	72,9	74,0
Celková míra participace (ve věku 20 - 64)	75,8	77,6	81,9	81,6	78,7	79,8
Míra nezaměstnanosti	7,1	4,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Podíl populace starší 65 let na celkové populaci	14,4	15,5	20,8	23,6	26,8	31,0

Zdroj: ČSÚ (2006), MF ČR, AWG

Odhady dopadů populačních změn se proti loňské aktualizaci KP výrazněji nemění. Ukazují na sílící tlaky zejména v oblasti výdajů citlivých na věkovou strukturu populace, jejichž nárůst mezi roky 2006 – 2050 je odhadován na téměř 8 p.b. HDP. K tomuto zvýšení nejvíce přispějí výdaje na starobní důchody (nárůst ve stejném horizontu o 6,0 p.b. HDP) a výdaje na zdravotní a dlouhodobou péči (nárůst o 2,4 p.b. HDP).

Tabulka 6.2: Dlouhodobá projekce příjmů a výdajů vládního sektoru

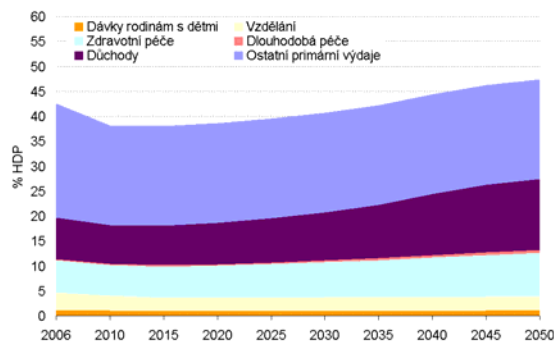
v % HDP	Rok 2006	Rok 2010	Rok 2020	Rok 2030	Rok 2040	Rok 2050
Celkové výdaje	43,6	39,4	39,8	42,7	48,4	55,5
<i>z toho: Výdaje závislé na věkové struktuře</i>	19,7	18,1	18,6	20,7	24,3	27,4
Důchody	8,3	7,7	8,3	9,5	12,2	14,3
Důchody v rámci sociálního zabezpečení	8,3	7,7	8,3	9,5	12,2	14,3
Starobní a předčasné důchody (55+)	7,5	7,0	7,5	8,7	11,5	13,6
Ostatní důchody (do 54)	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7
Zaměstnanecké důchody	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zdravotní péče	6,5	6,2	6,5	7,1	7,9	8,7
Dlouhodobá péče	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5
Vzdělání	3,5	3,0	2,6	2,7	2,8	2,9
Ostatní výdaje závislé na věkové struktuře	1,1	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0
<i>z toho: Úroky</i>	1,1	1,2	1,2	2,0	4,1	8,0
Celkové příjmy	40,7	37,1	37,1	37,1	37,1	37,1
<i>z toho: Důchod z vlastnictví</i>	0,8	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
<i>z toho: Pojistné na důchodové zabezpečení</i>	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7
Aktiva fondů důchodového zabezpečení^(a)	0,2	3,3	10,6	8,9	0,0	0,0
<i>z toho: Konsolidovaná aktiva</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

(a) Kumulované kladné saldo důchodového účtu (aktiva fondů důchodového zabezpečení) bude mezi roky 2030 a 2040 vyčerpáno.

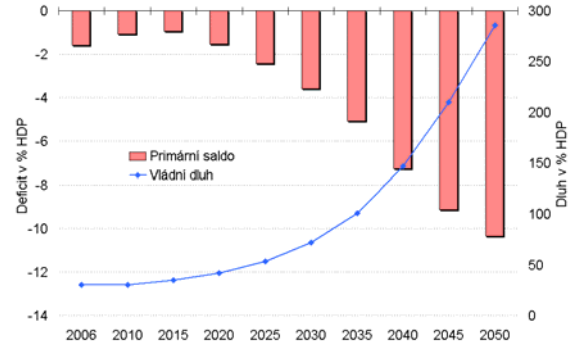
Zdroj: MF ČR

Vysoký nárůst těchto výdajů za předpokladu nezměněných politik by vedl k prohloubení primárního deficitu, růstu úrokových plateb a rychlé kumulaci vládního dluhu.

Graf 6.1: Projekce výdajů

Graf 6.2: Primární deficit a dluh

Zdroj: MF ČR

Na základě těchto projekcí jsou v rámci analýzy udržitelnosti hodnoceny odchylky projektovaného vývoje od vývoje vyhovujícího požadavkům Paktu stability a růstu, tj. udržení dluhu na úrovni maximálně 60 % HDP.

Analýza identifikuje rozsah nutné jednorázové fiskální konsolidace, která by za předpokladu dále nezměněných politik vedla ke splnění tohoto požadavku v horizontu roku 2050. ČR by musela provést opatření, která by snížila podíl výdajů nebo zvýšila podíl příjmů na HDP v roce 2010 o 3,8 p.b. (tzv. indikátor S1). To znamená, že celkové saldo vládního sektoru by muselo být v roce 2010 přebytkové v rozsahu 1,5 % HDP. Pokud by měla být zajištěna permanentní solventnost vládního sektoru, muselo by v roce 2010 dojít k fiskální korekci dokonce ve výši 7,9 % HDP (tzv. indikátor S2).

Tabulka 6.3: Rozsah nutné fiskální konsolidace

% HDP	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
1. Příjmy	37,1	37,1	37,1
2. Primární výdaje	38,2	38,2	38,1
3. Primární saldo (1-2)	-1,1	-1,1	-1,0
4. Rozsah permanentní fiskální konsolidace S1 ⁽¹⁾	3,8	3,9	4,0
5. Udržitelné primární saldo (3+4)	2,7	2,8	3,0
6. Udržitelné celkové saldo	1,5	2,0	2,1
Rozsah permanentní fiskální konsolidace S2 ⁽²⁾	7,9	8,0	8,1

⁽¹⁾ Permanentní fiskální konsolidace S1 vyjadřuje, o kolik % HDP je nutno trvale (od daného roku) zvýšit příjmy nebo snížit výdaje, aby vládní dluh na konci horizontu projekce činil 60 % HDP.

⁽²⁾ Permanentní fiskální konsolidace S2 vyjadřuje, o kolik % HDP je nutno trvale (od daného roku) zvýšit příjmy nebo snížit výdaje, aby zůstal vládní sektor solventní v nekonečném časovém horizontu (tj. bylo splněno intertemporální rozpočtové omezení).

Zdroj: MF ČR

7 Změny institucionálního rámce pro realizaci fiskální politiky

V roce 2004 byl v České republice zahájen proces reformních kroků, které do rozpočtového procesu přinesly střednědobý horizont a opatření usilující o zvýšení motivace rozpočtových jednotek k efektivnějšímu vynakládání veřejných zdrojů. Právní a institucionální rámec reformy veřejných financí vytvořil podmínky pro naplňování cílů fiskální konsolidace a zvýšení transparentnosti veřejných financí. Postupně dochází k jeho dalšímu zkvalitňování, které reflektuje aktuální problémy veřejných financí.

7.1 Změny rozpočtové legislativy

Rezervní fondy

Ke zvýšení hospodárnosti vynakládání veřejných zdrojů mělo přispět zavedení neomezených převodů uspořené rozpočtované prostředky do rezervních fondů rozpočtových jednotek. Od konce roku 2004 tak mohou jednotky státního rozpočtu čerpat rozpočtované výdaje nejen do závěru roku, pro který byly rozpočtovány, ale i v dalším období. Rozdíl mezi upraveným rozpočtem výdajů na každý rok a skutečnými výdaji daného roku je převáděn do rezervních fondů, které následně mohou být v dalších letech použity nad rámec rozpočtovaných výdajů.

Současný způsob zapojování tzv. uspořené prostředků z rezervních fondů je prováděn tak, že v roce, kdy jsou tyto prostředky uspořeny, dochází ke zhoršení hospodaření státního rozpočtu, a to díky převodům do rezervních fondů rozpočtových jednotek realizovaných prostřednictvím výdajů. V roce čerpání pak jsou tyto prostředky z rezervních fondů převedeny do příjmů a zároveň prostřednictvím výdajů spotřebovány, tj. není ovlivněno saldo státního rozpočtu. Za současného stavu jsou uměle navyšovány výdaje v rozpočtovém roce a příjmy v roce, kdy je výdaj realizován, čímž dochází i ke zkreslení salda státního rozpočtu vykazovaného v národní metodice.

Od začátku roku 2008 dochází k odstranění tohoto zkreslování hospodaření státního rozpočtu. Schválená opatření povedou ke snížení výdajů, které jsou ve druhé polovině prosince rozpočtovými jednotkami převáděny do rezervních fondů. Nově k těmto reálným převodům nebude docházet, místo nich budou na základě uspořené prostředků vznikat nároky na výdaje příštích let. Tyto nároky již nebudou v roce čerpání kryty převody z rezervních fondů, čímž dojde k nižší potřebě emise státních dluhopisů a díky tomu k úsporám vyplývajícím z nižších nákladů dluhové služby, ke kterým při deficitním hospodaření rozpočtu docházelo.

Alokované výdaje převáděné do rezervních fondů jsou nově členěny na tzv. profilující, mezi které patří např. výdaje spolufinancované z rozpočtu EU, výdaje na výzkum a vývoj či výdaje na investiční programy, a ostatní tzv. neprofilující, které představují zanedbatelnou část převáděných výdajů. Obecně mohou rozpočtové jednotky používat převáděné profilující výdaje pouze v souladu s původním účelem. V případě masivního zapojování nespotebovaných výdajů je vláda rozpočtovou legislativou zmocněna k jejich omezení. Rozpočtové jednotky povedou evidenci o stavu a pohybu nároků z uspořené výdajů.

Protože uspořené prostředky převáděné do rezervních fondů byly doposud každoročně vyšší než výdaje z nich pak provedené, docházelo ke značnému nárůstu jejich objemu. Rozpočtové

7 Změny institucionálního rámce pro realizaci fiskální politiky

jednotky doposud mohly tyto výdaje používat ke krytí svých dodatečných výdajů, což způsobovalo ve svém důsledku obtížnou predikovatelnost jejich dopadů do konečného výsledku hospodaření.

Tabulka 7.1: Převody z a do rezervních fondů

v mil. Kč	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007 ⁽¹⁾
Převody z RF a FSZ (snížení příjmů SR)	4 325	43 676	46 892	54 900
Převody do RF a FSZ (snížení výdajů SR)	29 038	68 936	57 090	46 162
Zlepšení salda (+), zhoršení (-)	24 713	25 260	10 198	-8 738
<i>Stav RF a FSZ ke konci roku</i>	32 337	58 584	70 232	61 494

(1) Odhad

Kromě výše uvedených opatření platných od začátku roku 2008 byly vládou realizovány kroky k odstranění tohoto problému již v roce 2007. Byla přijata usnesení vlády, která pro rok 2007 stanovila maximální možnou výši použití rezervních fondů (mimo čerpání prostředků určených na předfinancování projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU, investičních programů, odstraňování povodňových škod, sociální dávky) a současně byla část prostředků rezervních fondů použita na posílení výdajů kapitol ministerstev obrany, zdravotnictví a dopravy. Tato opatření plně neodstranila možnost převodů z a do rezervních fondů, nicméně vedla k částečné redukci objemu rezervních fondů. Současně tím dojde k dílčímu usnadnění při stanovování reálných fiskálních cílů. V metodice ESA95 nejsou uspořené prostředky z minulých let zapojené z rezervních fondů pokládány za příjem a převody do rezervních fondů za realizovaný výdaj. Výdaje realizované z těchto prostředků se zato do výdajů daného roku počítají.

7.2 Ukončení činnosti České konsolidační agentury

Vláda nadále pokračuje v postupné integraci a rušení tzv. mimorozpočtových institucí, které v devadesátých letech představovaly jeden z hlavních zdrojů fiskálních rizik a často také výraznou měrou snižovaly transparentnost celkového fungování veřejných financí.

Ke konci roku 2007 ze zákona zanikne jedna z největších transformačních institucí, Česká konsolidační agentura (dále jen ČKA), jejíž působení bylo spojeno s řešením řady úkolů vyplývajících z procesu transformace. Její činnost bude ukončena bez likvidace. Právním nástupcem ČKA se stane stát zastoupený Ministerstvem financí ČR, na který ke dni jejího zániku přecházejí práva a závazky Agentury.

Portfolio ČKA bude rozděleno podle kvality obsažených aktiv do tří skupin. Aktiva s tzv. strategickým zájmem státu a tzv. zbytkové jmění ČKA budou převedena na Ministerstvo financí. Nekvalitní aktiva pak budou převedena na dceřinou společnost ČKA – SPV, která bude ještě do konce roku 2007 prodána. ČKA před svým zánikem zpracuje podrobnou informaci o hospodaření za celé období svého fungování a předloží tuto souhrnnou informaci vládě.

7.3 Zjednodušení systému daňové správy

K zefektivnění systému daňové správy by měl napomoci návrh postupu sloučení výběru daní, cel a pojistného na veřejnoprávní pojištění, který vzala na vědomí vláda. Postupně by mělo

7 Změny institucionálního rámce pro realizaci fiskální politiky

dojít ke sloučení orgánů daňové a celní správy pro oblast výběru daní a cel, a to s platností od 1. ledna 2010. V dalších fázích tohoto projektu se uvažuje i se sjednocením výběru sociálního a zdravotního pojištění. Těmito kroky by mělo dojít k výraznému snížení administrativní zátěže u plátců daní a pojistného, kteří by jednali pouze s jedinou autoritou. Realizací výše zmíněných opatření dojde k harmonizaci právní úpravy, organizační struktury, způsobu financování i informačních systémů u výběru daní a cel.

Jako opatření vedoucí ke snižování administrativní zátěže bylo schváleno zrušení povinnosti používat pokladny s fiskální pamětí a další související povinnosti. Ke snížení administrativní zátěže a k posílení právní jistoty podnikatelů rovněž přispěje rozšíření institutu závazného posouzení (tzv. editační povinnost).

8 Přílohy

8.1 Tabulková příloha

Zdroje: ČSÚ, ČNB, MF ČR

Tabulka 8.1: Ekonomický růst (z čtvrtletních účtů, úroveň v mld. CZK, přírůstek v %)

kód ESA	Rok 2006 úroveň ¹⁾	Rok 2006 přírůstek	Rok 2007 přírůstek	Rok 2008 přírůstek	Rok 2009 přírůstek	Rok 2010 přírůstek	
1. Reálný HDP	B1*g	3186	6,4	5,9	5,0	5,1	5,3
2. Nominální HDP	B1*g	3220	7,5	9,6	8,3	7,6	7,6
Složky reálného HDP							
3. Výdaje na konečnou spotřebu domácností	P.3	1530	4,4	6,5	4,2	4,6	4,2
4. Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí	P.3	669	1,1	-0,6	-0,4	-0,3	-0,5
5. Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51	803	7,6	6,0	9,0	7,8	7,2
6. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností (% HDP)	P.52+P.53	61	1,9	3,0	3,7	3,8	3,6
7. Vývoz zboží a služeb	P.6	2497	15,9	13,2	11,9	12,9	13,5
8. Dovoz zboží a služeb	P.7	2374	15,2	13,9	12,7	12,4	12,4
Příspěvek k růstu HDP v %							
9. Domácí poptávka (efektivní)			4,3	4,5	4,2	4,1	3,7
10. Změna stavu zásob a čisté pořízení cenností	P.52+P.53		1,1	1,5	0,9	0,0	0,0
11. Saldo dovozu a vývozu zboží a služeb	B.11		1,0	-0,1	-0,1	1,0	1,5

¹⁾ reálné úrovně v cenách 2005

²⁾ v běžných cenách

Tabulka 8.2: Cenový vývoj (v %)

kód ESA	Rok 2006 úroveň ¹⁾	Rok 2006 přírůstek	Rok 2007 přírůstek	Rok 2008 přírůstek	Rok 2009 přírůstek	Rok 2010 přírůstek
1. Deflátor HDP	114,8	1,1	3,5	3,1	2,3	2,2
2. Deflátor spotřeby domácností	110,9	1,6	2,0	3,5	2,1	2,2
3. HICP	102,1	2,1	2,4	3,9	2,3	2,1
4. Deflátor spotřeby vlády	125,9	3,1	3,7	3,4	3,2	2,9
5. Deflátor investic	103,1	1,3	1,5	0,7	0,7	0,7
6. Deflátor vývozu (zboží a služeb)	92,7	-2,0	0,8	0,0	-0,3	-0,3
7. Deflátor dovozu (Zboží a služeb)	88,4	-1,2	-1,0	-0,7	-0,7	-0,7

¹⁾ rok 2000=100, pro HICP rok 2005 = 100

Tabulka 8.3: Vývoj trhu práce

kód ESA	Rok 2006 úroveň	Rok 2006 přírůstek	Rok 2007 přírůstek	Rok 2008 přírůstek	Rok 2009 přírůstek	Rok 2010 přírůstek	
1. Zaměstnanost (tis. osob) ¹⁾	5071	1,7	1,5	1,1	0,5	0,2	
2. Zaměstnanost (mil. odpracovaných hodin) ²⁾	9949	1,4	1,5	1,1	0,5	0,2	
3. Míra nezaměstnanosti (%) ³⁾	7,1	7,1	5,5	4,8	4,5	4,5	
4. Produktivita práce na osobu (tis. CZK/osobu) ⁴⁾	628	4,7	4,4	3,8	4,6	5,1	
5. Hodinová produktivita práce (tis. CZK/hod) ⁵⁾	320	4,9	4,4	3,8	4,6	5,1	
6. Náhrady zaměstnancům (mld. CZK)	D.1	1383	7,8	9,2	7,3	7,1	7,0
7. Náhrady na zaměstnance (tis. CZK/osobu)	331,6	5,7	7,7	6,5	6,9	7,0	

¹⁾ Zaměstnaná populace, domácí pojetí definice národních účtů

²⁾ Definice podle národních účtů

³⁾ Harmonizovaná definice, Eurostat; úroveň

⁴⁾ Reálný HDP na zaměstnanou osobu (v cenách roku 2005)

⁵⁾ Reálný HDP na odpracovanou hodinu (v cenách roku 2005)

Tabulka 8.4: Rozklad změny čisté finanční pozice

% HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
1. Změny čisté finanční pozice vůči nerezidentům	B.9	-2,7	-2,4	-1,6	-0,4	1,5
<i>z toho</i>						
- Bilance zboží a služeb		3,2	4,2	4,3	5,2	6,6
- Bilance primárních důchodů a transferů		-6,1	-6,8	-6,5	-6,4	-6,1
- Bilance kapitálových transferů		0,3	0,2	0,7	0,9	1,0
2. Změny čisté finanční pozice soukromého sektoru	B.9	0,2	1,5	1,4	2,2	3,8
3. Změny čisté finanční pozice vlády	EDP B.9	-2,9	-4,0	-2,9	-2,6	-2,3
4. Statistická diskrepance		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabulka 8.5: Vývoj rozpočtu vládního sektoru

kód ESA	Rok 2006	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
	mln. Kč		v % HDP			
Čisté půjčky (+)/výpůjčky (-) (EDP B.9) podle subsektorů						
1. Vládní instituce	S.13	-95,0	-2,9	-3,4	-2,9	-2,6
2. Ústřední vládní instituce	S.1311	-92,1	-2,8	-3,5	-2,9	-2,5
3. Státní vládní instituce	S.1312	-	-	-	-	-
4. Místní vládní instituce	S.1313	-14,7	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1
5. Fondy sociálního zabezpečení	S.1314	11,8	0,4	0,3	0,0	0,0
	Vládní instituce (S.13)		0,0	0,0	0,0	0,0
6. Celkové příjmy	TR	1 314,7	40,7	39,8	39,5	38,1
7. Celkové výdaje ⁽³⁾	TE ⁽³⁾	1 409,7	43,6	43,3	42,4	40,7
8. Saldo	EDP B.9	-95,0	-2,9	-3,4	-2,9	-2,6
9. Úroky placené	EDP D.41	35,9	1,1	1,2	1,3	1,2
10. Primární saldo		-59,0	-1,8	-2,3	-1,7	-1,3
11. Jednorázová a jiná přechodná opatření		-6,4	-0,2	0,0	0,0	0,0
	Příjmové položky		0,0	0,0	0,0	0,0
12. Daňové příjmy		637,2	19,7	19,7	19,7	18,9
12a. Daně z výroby a z dovozu	D.2	351,4	10,9	10,9	11,5	11,1
12b. Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	D.5	284,8	8,8	8,8	8,2	7,7
12c. Kapitálové daně	D.91	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Sociální příspěvky	D.61	524,8	16,2	16,2	15,9	15,4
14. Důchod z vlastnictví	D.4	25,6	0,8	0,6	0,5	0,5
15. Ostatní		127,2	3,9	3,3	3,3	3,3
16. Celkové příjmy	TR	1 314,7	40,7	39,8	39,5	38,1
p.m.: Daňová kvóta		1 162,0	36,0	35,9	35,7	34,3
	Výdajové položky		0,0	0,0	0,0	0,0
17. Náhrady zaměstnancům	D.1	251,0	7,8	7,6	7,3	7,0
18. Mezišpotřeba	P.2	214,4	6,6	5,8	5,5	5,1
19. Sociální platby		578,6	17,9	18,2	17,4	16,8
	D.6311, D.63121, D.63131	171,2	5,3	5,2	5,1	5,0
19a. Naturální sociální dávky poskytované tržními výrobci						4,8
19b. Sociální dávky jiné než naturální	D.62	407,4	12,6	13,0	12,3	11,8
20. Úroky	EDP D.41		1,1	1,2	1,3	1,2
21. Dotace	D.3	62,0	1,9	2,0	2,2	1,9
22. Tvorba hrubého fixního kapitálu	P.51	161,5	5,0	5,1	5,3	5,4
23. Ostatní		106,2	3,3	3,4	3,6	3,3
24. Celkové výdaje	TE ⁽³⁾	1 409,7	43,6	43,3	42,4	40,7
p.m.: Vládní spotřeba (nominální)	P.3	685,4	21,2	20,0	19,1	18,2

(1) Odhad

(2) Výhled

(3) Výdaje jsou upraveny o úroky ze swapových operací, tak aby platilo TR-TE = EDP B.9

Tabulka 8.6: Vývoj dluhu vládního sektoru

v % HDP	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
1. Hrubý dluh	30,1	30,4	30,3	30,2	30,0
2. Změna podílu hrubého dluhu	-0,1	0,2	0,0	-0,1	-0,2
Příspěvky ke změně hrubého dluhu					
3. Primární saldo	1,8	2,3	1,7	1,3	1,1
4. Úroky	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2
5. Nominální růst HDP	-2,3	-2,5	-2,3	-2,1	-2,1
6. Ostatní faktory působící na úroveň dluhu	-0,8	-0,7	-0,6	-0,6	-0,3
- Rozdíl mezi <i>hotovostním a akruálním přístupem</i>	0,0	0,0	-0,3	-0,2	0,0
- <i>Čistá akumulace finančních aktiv</i>	-0,8	-0,7	-0,4	-0,3	-0,3
<i>z toho: Privatizační příjmy</i>	0,1	0,9	0,0	0,0	0,0
- <i>Přecenění a ostatní faktory</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
p.m. implicitní úroková míra z dluhu	3,6	3,9	4,2	4,1	4,0
7. Likvidní finanční aktiva	-	-	-	-	-
8. Čistý finanční dluh	-	-	-	-	-

(1) Odhad

(2) Výhled

Tabulka 8.7: Cyklický vývoj

v % HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
1. Růst HDP ve stálých cenách (%)		6,4	5,9	5,0	5,1	5,3
2. Saldo vládního sektoru	EDP B.9	-2,9	-3,4	-2,9	-2,6	-2,3
3. Úroky	EDP D.41	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2
4. Jednorázová a jiná přechodná opatření		-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Růst potenciálního HDP (%)		5,3	5,2	5,5	5,6	5,7
<i>Příspěvky:</i>		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- <i>souhrnná produktivita výrobních faktorů</i>		4,1	4,2	4,2	4,2	4,5
- <i>práce</i>		0,3	0,0	0,1	0,1	0,0
- <i>kapitál</i>		0,9	1,0	1,1	1,2	1,3
6. Produkční mezera		0,7	1,3	0,9	0,4	0,0
7. Cyklická složka salda		0,2	0,3	0,2	0,1	0,0
8. Cyklicky očištěné saldo (2 – 7)		-3,2	-3,8	-3,2	-2,7	-2,3
9. Cyklicky očištěné primární saldo (8 + 3)		-2,1	-2,6	-1,9	-1,5	-1,1
10. Strukturální saldo (8 – 4)		-3,0	-3,7	-3,1	-2,7	-2,3

(1) Odhad

(2) Výhled

Tabulka 8.8: Odchyly od předchozí verze

v % HDP	kód ESA	Rok 2006	Rok 2007 (1)	Rok 2008 (2)	Rok 2009 (2)	Rok 2010 (2)
Růst reálného HDP (%)						
Předchozí aktualizace		6,0	4,9	4,8	4,8	.
Současná aktualizace		6,4	5,9	5,0	5,1	5,3
Rozdíl		0,4	1,0	0,2	0,3	.
Skutečné saldo						
Předchozí aktualizace	EDP B.9	-3,5	-4,0	-3,5	-3,2	.
Současná aktualizace	EDP B.9	-2,9	-3,4	-2,9	-2,6	-2,3
Rozdíl		0,6	0,6	0,6	0,6	.
Úroveň hrubého dluhu ^(a)						
Předchozí aktualizace		30,6	30,5	31,3	32,2	.
Současná aktualizace		30,1	30,4	30,3	30,2	30,0
Rozdíl		-0,5	-0,1	-1,0	-2,0	.

(1) Odhad

(2) Výhled

Tabulka 8.9: Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí

v % HDP	Rok 2005	Rok 2010	Rok 2020	Rok 2030	Rok 2040	Rok 2050
Celkové výdaje	43,6	39,4	39,8	42,7	48,4	55,5
<i>z toho: Výdaje závislé na věkové struktuře</i>	19,7	18,1	18,6	20,7	24,3	27,4
Důchody	8,3	7,7	8,3	9,5	12,2	14,3
Důchody v rámci sociálního zabezpečení	8,3	7,7	8,3	9,5	12,2	14,3
Starobní a předčasné důchody (55+)	7,5	7,0	7,5	8,7	11,5	13,6
Ostatní důchody (do 54)	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7
Zaměstnanecké důchody	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zdravotní péče	6,5	6,2	6,5	7,1	7,9	8,7
Dlouhodobá péče	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5
Vzdělání	3,5	3,0	2,6	2,7	2,8	2,9
Ostatní výdaje závislé na věkové struktuře	1,1	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0
Úroky	1,1	1,2	1,2	2,0	4,1	8,0
Celkové příjmy	40,7	37,1	37,1	37,1	37,1	37,1
<i>z toho: Důchod z vlastnictví</i>	0,8	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
<i>z toho: Pojistné na důchodové zabezpečení</i>	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7
Aktiva fondů důchodového zabezpečení	0,2	3,3	10,6	8,9	0,0	0,0
<i>z toho: Konsolidovaná aktiva</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Růst produktivity práce	5,0	5,1	3,0	2,7	1,9	1,7
Reálný růst HDP	6,4	5,3	2,5	1,9	0,4	0,8
Míra participace mužů (ve věku 20 - 64)	83,2	84,6	87,4	87,1	84,4	85,6
Míra participace žen (ve věku 20 - 64)	68,5	70,6	76,4	76,1	72,9	74,0
Celková míra participace (ve věku 20 - 64)	75,8	77,6	81,9	81,6	78,7	79,8
Míra nezaměstnanosti	7,1	4,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Podíl populace starší 65 let na celkové populaci	14,4	15,5	20,8	23,6	26,8	31,0

(a) Kumulované kladné saldo důchodového účtu (aktiva fondů důchodového zabezpečení) bude mezi roky 2030 a 2040 vyčerpáno.

Tabulka 8.10: Základní předpoklady

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Krátkodobá úroková míra (ČR) (roční průměr)	2,3	3,0	3,6	3,3	3,4
Dlouhodobá úroková míra (ČR) (roční průměr)	3,8	4,4	5,1	4,5	4,6
Nominální efektivní směnný kurz (2005 = 100)	104,8	106,0	108,0	111,0	115,0
Směnný kurz CZK/EUR (roční průměr)	28,3	28,0	27,4	26,6	25,8
Světový růst HDP vyjma EU	5,2	5,0	4,9	4,8	5,0
EU-27 růst HDP	3,0	2,7	2,5	2,5	2,5
Růst na hlavních zahraničních trzích	11,8	6,3	7,6	7,7	8,0
Růst světového objemu dovozu (vyjma EU)	9,0	7,8	7,5	7,5	7,8
Ceny ropy (Brent, US \$/barrel)	65,4	68	72,5	66,8	65,0